

Voorbeelden Leren in Samenhang vanuit ordeningskader

Gemaakt door pedagogisch begeleiders Katholiek Onderwijs Vlaanderen

MARTINE VAN OVERMEIREN 02 MAART 2021 20:08

(Student)@work

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

ECONOMIE & WERK

II-MaVo-a - LPD 24

De leerlingen bespreken de voordelen van het werken met een studentenovereenkomst.

Concreet:

- elementaire basisrechten en -plichten
- verschil tussen brutoloon en nettoloon:
<https://www.wikifin.be/nl/familie/financiele-opvoeding/hoe-zelf-geld-verdiene>
- Voor jongeren die les volgen in een CLW kan het relevant zijn om te werken met arbeidsovereenkomsten i.p.v. studentenovereenkomsten.
- Interessante websites:
<https://www.wikifin.be/nl/familie/studeren/studentenjob> en <https://www.mysocialsecurity.be/student/nl/over-student-at-work/index.html>

II-MaVo-a - LPD 25

De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewuste budgettaire keuzes bij aankopen.

Concreet:

- Leerlingen willen met hun zuurverdiende centen investeren in een duurder product bv. een brommer of een dure gsm. Wat kost een brommer of een gsm je nu eigenlijk?

II-MaVo-a - LPD 26

De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewuste budgettaire keuzes bij aankopen.

Concreet:

- Laat leerlingen budgettaire keuzes in een tijdsperspectief plaatsen om te kijken of kortetermijninkomsten (bv. loon vakantiewerk) en/of langetermijninkomsten (loon weekendwerk) langetermijnguitgaven (bv. uitgaven voor een scooter of gsm incl. abonnement) mogelijk maken.
- Sta met leerlingen stil bij het belang van (nog even door)sparen t.o. lenen. Zijn de maandelijkse aflossingen en interesten realistisch in vergelijking met mijn inkomsten?

II-MaVo-a - LPD 27

De leerlingen bespreken een concreet schadegeval aan de hand van een aangifteformulier met aandacht voor:

- verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid;
- verzekeringscontract met inbegrip van franchise.

Concreet:

- Leerlingen gebruiken hun zuurverdiende centen vaak om duurdere aankopen te doen. Bv. een brommer
- Wat als ik mijn brommer beschadig of als mijn brommer door toedoen van anderen beschadigd wordt?
- Erg interessante website met lessenreeks: [Beter zeker](#)

Student@work

Al je praktische vragen over Student@work bundelen we hier. Wat is het? Hoe meld je je aan? En hoe maak je een attest?

MYSOCIALSECURITY

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEDEN

II-Wis-a - LPD 4

De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele en decimale getallen, breuken, procenten en verhoudingen.

Concreet:

- Leerlingen berekenen of een jongere in een concrete situatie binnen het wettelijk bepaalde contingent blijft. Bv. Wat als een leerling een maand werkt en daarbovenop ook ieder weekend een dag?
- Leerlingen berekenen hoeveel ze minimum verdienen wanneer ze bv. een jaar lang twee dagen per weekend en/of een maand (juli of augustus) als jobstudent zouden werken.
- Wellicht zitten er leerlingen met een verschillende leeftijd in je klasgroep. Maak hiervan 'handig' gebruik. Bereken het verschil.
- Bij het berekenen moeten leerlingen rekening houden met de solidariteitsbijdrage.
- Leerlingen berekenen het verschil tussen het loon van een 21-jarige student en een 21-jarige werknemer die dezelfde job uitoefent.
- Moeilijker, maar voor een aantal leerlingen misschien haalbaar: simuleer een situatie waarbij een leerling veel werkt: bijvoorbeeld tijdens de werkdagen van de korte schoolvakanties, twee zaterdagdagen per maand en een volledige maand tijdens de vakantie: hoeveel bedraagt zijn loon dan?

II-Wis-a - LPD 6

De leerlingen passen benaderingstechnieken toe zonder ICT: zinvol afronden en schatten van de resultaten van metingen en bewerkingen.

Concreet:

- Leerlingen schatten hun maandloon in op basis van hun uurloon.
- Leerlingen schatten in hoeveel weekends ze moeten werken om een gedroomde aankoop te kunnen doen.

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

II-MaVo-a - LPD 23

De leerlingen gebruiken GIS-viewers om informatie over een plaats te verzamelen.

Concreet:

- Leerlingen onderzoeken of een werkplek makkelijk te bereiken is.
- Je kan op een kaart in Googlemaps een laag 'toevoegen' door in de zoekbalk 'openbaar vervoer' in te geven.

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a - LPD 11

De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.

Concreet:

- Bron: Recordaantal studenten werkt, maar doet dat nog vaak in het zwart.
- Leerlingen verwoorden het verband dat door een grafiek wordt gevisualiseerd (d.i. de relatie tussen twee grootheden). Bv. Het verloop van het aandeel jongeren dat zwartwerk doet)
- Leerlingen interpreteren de informatie uit een grafiek. Ze gebruiken daarbij de juiste begrippen: stijgen, dalen, constant blijven, periode.

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.

Concreet

- Leerlingen vertrekken vanuit een aantal voor hen relevante vragen m.b.t. studentenwerk. Ze zoeken zelf naar antwoorden. Ze komen verschillende bronnen tegen. Ze bepalen de globale inhoud van de tekst om te bekijken of deze bron inhoudelijk aansluit bij de vooropgestelde vragen.

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten.

Concreet

- Leerlingen selecteren die informatie die een antwoord biedt op een van de vooropgestelde vragen.
- Leerlingen halen relevante informatie uit advertenties voor studentenjobs / jobs (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken)
- Leerlingen halen informatie over hun rechten en plichten uit een studentenovereenkomst / arbeidsovereenkomst (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken).
- Leerlingen halen informatie uit brochures van vakbonden rond studentenarbeid of van websites zoals WATWAT of Student@work.

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten.

II-GFL-ddaa - LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Concreet:

- Leerlingen vertrekken vanuit een aantal voor hen relevante vragen m.b.t. studentenwerk. Ze zoeken zelf naar antwoorden. Tijdens hun zoektocht beoordelen ze de bronnen i.f.v. betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid. Bv. Informatie van een Nederlandse website is misschien wel correct en betrouwbaar, maar niet bruikbaar. Een folder van een vakbond is misschien niet bruikbaar, omdat die al enkele jaren oud is (en de wetgeving ondertussen misschien al veranderd is),...
- LPD 3 + LPD 5: Leerlingen 'filteren' op die manier de bronnen die ze op hun zoektocht tegenkomen.
- Om de correctheid en de betrouwbaarheid van een bron te beoordelen, kan je leerlingen gebruik laten maken van de checklist op www.webdetective.nl

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-GFL-ddaa - LPD 18

De leerlingen hanteren een geschikte zoekstrategie om bronnen te selecteren en binnen die bronnen informatie op te zoeken.

II-GFL-ddaa - LPD 20

De leerlingen gebruiken ~~verklarende~~ en oriënterende overzichten om informatie terug te vinden in een bron.

Concreet:

- Leerlingen zoeken naar digitale bronnen via gepaste zoektermen.
- Leerlingen maken gebruik van de opbouw van de webpagina (d.i. digitale navigatietools) Mysocialsecurity.be en de richtvragen om informatie te vergaren.

II-GFL-ddaa - LPD 21

De leerlingen nemen notities bij het belezen en beluisteren van teksten om zich doelgericht te informeren en daarover te communiceren.

Concreet:

- Laat leerlingen argumenten verzamelen uit verschillende bronnen waarmee ze voor zichzelf een mening moeten vormen over bv. zwartwerk.
- OF Laat leerlingen een antwoord 'sprokkelen' uit meerdere bronnen.
- Leerlingen schrijven geen teksten/tekstfragmenten over, maar nemen 'notities'.
- Specifiek bij het noteren is het gebruik van afkortingen, symbolen en telegramstijl. De afkortingen en symbolen kunnen heel persoonlijk zijn en hoeven niet te voldoen aan afgesproken codes.

II-GFL-ddaa - LPD 23

De leerlingen verwerken informatie uit verschillende bronnen als een samenhangend en bruikbaar geheel.

Concreet:

- Leerlingen zoeken een antwoord op een vraag. Zij selecteren hiervoor informatie uit twee (aangereikte) bronnen. Leerlingen verwerken de informatie tot één antwoord (mag schematisch, hoeft geen doorlopende tekst te zijn).
- De volgorde van de informatie is logisch.

II-GFL-ddaa - LPD 24

De leerlingen presenteren informatie.

II-GLI-ddaa - LPD 5

De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitale presentaties te creëren.

Concreet:

- Leerlingen verwerken de gevonden informatie in een mindmap of powerpoint.
- Bepaal op voorhand regels/criteria voor de presentatievorm. Hanteer deze regels/criteria bij de evaluatie van het eindproduct.
- Leerlingen respecteren het KISS-principe bij het creëren van een digitale presentatie: Keep it short en simple!
- Leerlingen maken voor een presentatie gebruik van een sober 'thema' en hanteren de opbouw ervan consequent.

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-Ned-a - LPD 2*

De leerlingen tonen bereidheid en durf om met taal aan de slag te gaan.

Concreet

- Communiceren in formele situaties is niet makkelijk. Het vraagt bereidheid van leerlingen om hun taal tot in de puntjes te verzorgen.
- Solliciteren vraagt ook om een portie lef: doorgaans komen jobs immers niet naar je toegevlogen... Leerlingen durven zich aanmelden en zich presenteren als 'werkzoekende jobstudent' / werkzoekende (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken)
- Leerlingen zijn bereid om te werken met moeilijker tekstmateriaal: studentenovereenkomst / arbeidsovereenkomst (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken)

II-Ned-a - LPD 12*

De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

Concreet:

- Leerlingen zien in dat hun verbale, maar ook non-verbale taalgebruik als uiting van respect (of gebrek aan respect) ervaren wordt. (beleefdheidsconventies, register, gebruik van standaardtaal vs. regiolect) en dus effect kan hebben op een communicatieve situatie (in dit geval op de sollicitatie).
- Leerlingen aanvaarden dat taalgebruik een uiting van respect kan zijn en zijn daarom bereid om hun taalgebruik aan te passen aan de situatie.

II-Ned-a - LPD 9

De leerlingen nemen deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.

Concreet:

- Leerlingen voeren een eenvoudig sollicitatiegesprek i.f.v. een vakantiejob / job (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken)
- Leerlingen vullen een sollicitatieformulier in.

II-Ned-a - LPD 6

De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.

Concreet:

- Leerlingen schrijven een motivatiemail om te solliciteren voor een vakantiejob / job (specifiek voor jongeren in de Centra voor Leren en Werken)
- Leerlingen schrijven een eenvoudige cv.
- LPD 17 geeft aan dat leerlingen strategieën mogen gebruiken. (zie onder)

II-Ned-a - LPD 17

De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

Concreet:

- Leerlingen maken gebruik van een sjabloon. Je vindt mooie, eenvoudige sjablonen op [canva.com](https://www.canva.com). Laat leerlingen een sjabloon bewerken uit de collectie 'Eenvoudig cv' of 'cv middelbare school'. Ook kan je leerlingen laten werken met een sjabloon van Word.
- Leerlingen vertrekken vanuit een aantal voorbeelden van cv's of motivatiemails. Je kan zeker voorbeelden aanreiken. Daarnaast kan je leerlingen ook begeleiden in hun zoektocht naar voorbeelden.

II-Ned-a - LPD 15

De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Concreet:

- Formele situaties (zoals motivatiemail, sollicitatiebrief en/of cv) veronderstellen bijzondere aandacht voor spelling.

II-Ned-a - LPD 17

De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

II-GLI-ddaa - LPD 4

De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitale teksten te creëren. (afbakening: spelling- en grammaticaconrole)

Concreet:

- Leerlingen maken efficiënt gebruik van een spellingchecker of een online schrijfassistent (bv. [de Schrijfassistent](#) of [de Schrijfassistent Nederlands voor anderstaligen en meertaligen](#))

II-GLI-ddaa - LPD 6

De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitaal te communiceren, te delen, samen te werken en te participeren aan initiatieven. (afbakening: berichten: bijlagen, netiquette)

Concreet:

- Leerlingen kennen de belangrijkste 'netiquette-regels' en hanteren ze bij het schrijven van hun motivatiemail en cv.
- Leerlingen versturen de motivatiemail met hun cv in bijlage.

II-Ned-a - LPD 8

De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.

Concreet:

- Het kan boeiend zijn om met leerlingen na te denken over hoe ze creatief kunnen solliciteren. Zeker binnen bepaalde opleidingen is dit een meerwaarde.

II-Ned-a - LPD 10

De leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening.

Concreet:

- Je kan met leerlingen debatteren over het feit of een studentenjob (tijdens het schooljaar) een goed idee is.
- Je kan met leerlingen debatteren over betaalde studentenarbeid of on(der)betaald engagement.
- Je kan leerlingen informatie laten verwerken rond zwart werk en hen daarna vragen om positie in te nemen (in een vak gaan staan): zouden zij een voorstel tot zwart werk aanvaarden of niet?
- Laat leerlingen argumenteren waarom zij de geschikte kandidaat zijn voor de job of waarom een medeleerling zich

kandidaat zou moeten stellen.

II-Ned-a - LPD 14

De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.

Concreet:

- o I.f.v. de communicatieve handelingen uit de voorgaand items (voor of tijdens het leerproces)
- o Vanuit de analyse van het communicatiemodel: inschatting van het register dat gebruikt zal moeten worden en de consequenties ervan. Een sollicitatie is een formele situatie. Denk met leerlingen na over hoe een formele situatie zich ver-taal-t? Bij het schrijven van een mail: welke aanspreking is geschikt? Spreek ik de ander aan met 'je' of 'u'? In hoeverre is een foutloze spelling belangrijk?... Dezelfde denkoefening kan je aanzetten bij de voorbereiding van een sollicitatiegesprek.
- o Aandacht voor de tekstopbouwende elementen en lay-out van een cv en/of motivatiemail: vertrek van enkele voorbeelden (al of niet van goede kwaliteit). Wat valt je op? Wat hebben alle cv's of mails gemeen? Rangschik de cv's of mails van minst goed naar sterkst. Welke criteria kunnen we uit deze beschouwing van voorbeelden afleiden?

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- o Om aan een studentenjob te geraken, zal een leerling moeten solliciteren. Een werkgever wil inschatten welk vlees een sollicitant in de kuip heeft. Om dat duidelijk te maken heeft een leerling woorden(schat) rond talenten en competenties als flexibiliteit, gedrevenheid, work-life balance...
- o o.a. via <https://www.jobpersonality.com/competentielijst> of <https://patrickschriel.nl/2020/04/06/wat-is-mijn-talent-alles-over-talenten-talenten-lijst/> -> Je kan samen met leerlingen uitzoeken welke competenties binnen welke opleidingen/jobs aan bod komen en kijken welke inzetbaar zijn voor de eigen persoon en in de eigen cv/motivatiebrief.
- o Je kan gebruik maken van het eigenschappenspel. Afhankelijk van de talige mogelijkheden van je leerlingen breid je de eigenschappenkaartjes uit. Wil je uitbreiden, dan vind je veel inspiratie op websites, maar ook in bestaande speldozen zoals 'Spiegel jezelf spel' (eenvoudig), het 'Deugdenspiel', of 'Kwaliteitspel' (genuanceerd).

KLASSIKAAL SPEL: Het eigenschappenspel

Doel van het spel:

Aan het einde van het spel heb je drie kaartjes in handen. Daarop staan eigenschappen die echt bij jou horen.

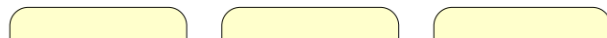
Vorbereiding:

- Vorm groepjes van vier personen.
- Knip alle kaartjes verderop in dit document met eigenschappen uit.
- Schud ze goed door elkaar.
- Verdeel dan de kaartjes zonder te kijken: iedere speler krijgt er drie.
- Leg jouw kaartjes open voor je neer.
- De rest van de kaartjes gaat op z'n kop op een stapel.

Spelregels:

- De eerste begint en pakt een kaartje van de stapel.
- Bij wie past dit kaartje? Leg het kaartje bij die persoon neer.
- Leg uit waarom je dit kaartje bij die ander vindt passen.
- Je mag een kaartje ook bij jezelf neerleggen.
- Dan is de persoon die het kaartje gekregen heeft aan de beurt.
- Deze heeft nu vier kaartjes liggen en moet er daarvan eentje doorgeven.
- Kies een kaartje dat niet bij jou past en geef dat aan een ander met uitleg.
- Is er niemand bij wie je een kaartje vindt passen? Dan leg je het apart en pak je een nieuw kaartje van de stapel.
- Je kijkt bij wie je dit kaartje vindt passen etc.
- Iedereen mag steeds maar drie kaartjes voor zich hebben liggen.
- Ga door tot iedereen drie kaartjes heeft die echt bij hem/haar passen.

Plak hier de drie kaartjes die je hebt overgehouden.

klassikaal spel Het eigenschappenspel

Word-document

PADLET DRIVE

PANDEMIE

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

INTRODUCTIE THEMA

Concreet:

- o Laat leerlingen in groepjes voorspellen waarover het thema zal gaan door hen volgende vraag voor te schotelen:

Wie of wat veroorzaakte meer dan 5 miljoen doden?

- o Laat leerlingen in groepjes mogelijke oorzaken verzinnen en geef hen dan een nieuw stukje informatie bv. "tussen 1918 en 1920". Na enkele minuten kan je een volgende tip geven: "overal ter wereld". Een derde tip zou een afbeelding kunnen zijn; bv. de afbeelding in bijlage (bron: vrt.be)

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Concreet:

- Je kan leerlingen vervolgens in groepjes laten een echte historische beeldfragment laten bekijken nl. stomme film van 18 min. gemaakt in opdracht van de Britse autoriteiten ten tijde van de Spaanse griep.
- Laat leerlingen het onderwerp, de hoofdgedachte bepalen en de hoofdpunten bepalen. Geef hen eventueel op voorhand een kort lijstje met enkele woordverklaringen. Onderbreek het fragment regelmatig en geef groepjes de kans om de hoofdpunten te noteren.

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

📖 II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuwverworven frequente woorden; woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- Laat leerlingen een woordwolk maken met begrippen die het woord "pandemie" bij hen oproepen.
- Woordwolken kan je maken met pen en papier, maar ook via digitale tools zoals Mentimeter, Wordart of Padlet. Afhankelijk van de tool kan je nog woorden toevoegen in de loop van de lessenreeks.
- Pas vervolgens de werkvorm 'conceptmapping' toe: welke woorden horen bij elkaar? Wat is het verband tussen deze woorden? (bv. oorzaken, gevolgen, symptomen, preventieve maatregelen, behandeling,...) Voor een beschrijving van de werkvorm: zie bijgevoegde fiche
- Oefen deze woorden kort in.
- Vul de conceptmap in de loop van het thema aan met nieuwe / belangrijke / relevante begrippen.
- Oefen deze woorden in de loop van het thema regelmatig in. Leerlingen zullen deze begrippen nodig hebben bij het uitvoeren van de eindopdracht.

Lesdeel of lesuur

● ● ● **Werkwijze**

Stap 1 Alle leerlingen krijgen een pen/stift van een verschillende kleur en per groep een groot vel papier.

Stap 2 Het kernconcept dat ze moeten uitwerken, schrijven ze in het midden.

Stap 3 Elk om beurt noteren ze een belangrijk deelconcept.

Stap 4 Daarna mag iedere leerling individueel andere deelconcepten toevoegen of verbindinglijnen trekken.

● ● ● **Variant**

- Eerst maakt iedere leerling zelf een conceptmap. Pas daarna worden de kaarten vergeleken en wordt geprobeerd om er één teammap van te maken.
- Elke leerling krijgt vooraf enkele kaartjes met de concepten (en eventueel relaties) die in de conceptmap moet worden opgenomen.

● ● ● **Voorbeelden**

- Een bepaald land
- Goede gezondheid, gezonde voeding
- Het standensysteem in een bepaald tijdperk of een bepaald gebied
- Klimaat/natuurlijke landschappen/reliefformen
- Woonvormen
- Het begrip 'bedrijf'
- Meetinstrumenten
- Houtsoorten en hun toepassing in de schrijnwerkerij

Fiche werkvorm concept mapping

PDF-document

PADLET DRIVE

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

🗨 II-GFL-ddaa - LPD 18

De leerlingen hanteren een geschikte zoekstrategie om bronnen te selecteren en binnen die bronnen informatie op te zoeken.

📖 II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

📖 II-Ned-a - LPD 17

De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

📖 II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

🗨 II-GFL-ddaa - LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

📖 II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

🗨 II-GFL-ddaa - LPD 21

De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten om zich doelgericht te informeren en daarover te communiceren.

📖 II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuwverworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

📖 II-Ned-a - LPD 7

De leerlingen nemen geraadpleegde bronnen op in een bibliografie.

🗨 II-GFL-ddaa - LPD 23

De leerlingen verwerken informatie.

🗨 II-GFL-ddaa - LPD 24

De leerlingen presenteren informatie.

Concreet:

- Leerlingen selecteren op een efficiënte manier nog een of twee betrouwbare digitale bronnen die bruikbaar zijn voor hun groepswork rond een pandemie: zij laten zich hiervoor leiden door het onderwerp en de globale inhoud. Besteed expliciet aandacht aan het efficiënt zoeken van digitale bronnen en aan het beoordelen van de gevonden informatie, zowel op vlak van betrouwbaarheid als bruikbaarheid (i.f.v. de opdracht)
- Vervolgens selecteren leerlingen relevante informatie en noteren ze die in een overzicht. Je kan leerlingen hierbij ondersteunen door hen een mindmapstructuur aan te bieden of eerst samen met hen een structuur op te bouwen.
- Ze noteren bronnen in een bibliografie. Je kan de laatste dia van je basispresentatie voorbehouden voor de bibliografie. Het feit dat ze bronnen vermelden is de essentie. Deze bronvermelding moet nog niet volgens bepaalde normen gebeuren.
- De leerlingen verwerken informatie in de vorm van een draaiboek voor een stomme film rond hun epidemie / pandemie waarin ze tekst en filmpjes moeten combineren (zie instructiefilm Spaanse griep bij begin van dit thema). Je kan leerlingen de instructie geven om een aantal (of bepaalde) woorden uit de woordwolk te gebruiken.
- De leerlingen produceren hun stomme film en presenteren deze stomme film vervolgens aan de klas. Er bestaan redelijk eenvoudige apps om leerlingen afbeeldingen (bv. van ppt-dia) en filmpjes tot een geheel te maken: bv. Magisto

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

🌐 II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

🌐 II-MaVo-a - LPD 12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

II-MaVo-a - LPD 13

De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen.

II-MaVo-a - LPD 14

De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

II-MaVo-a - LPD 18

De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.

II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Concreet:

- o **II-MaVo-a LPD 14:** Je kan samen met leerlingen gelijkenissen, verschillen en verbanden bespreken tussen de Spaanse griep (1918-1920) en de Covid-pandemie. Je kan aandacht besteden aan facetten als de geografische oorsprong, de verspreiding, preventie en genezing, de rol van de artsen en/of het zoeken van een zondebok. Bronnen waarop je je kan baseren:
<https://www.hln.be/buitenland/gaat-de-vergelijking-van-het-huidige-coronavirus-met-de-spaanse-griep-van-honderd-jaar-geleden-wel-op-br-br-a180d0b9/> - <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-sluipmoordenaar-van-de-eerste-wereldoorlog/>
- o Leerlingen zien gelijkenissen en verschillen tussen Spaanse griep (en/of pest of HIV-pandemie) en meer recente coronapandemie. Je kan vertrekken van de stomme film uit 1919 'Dr Wise on Influenza'.
- o Archief voor Onderwijs: [Ook Romeinen kenden pandemieën](#).
- o **II-MaVo-a LPD 11:** Je kan leerlingen in groepjes historische verhalen over infectieziekten/epidemieën laten onderzoeken. Ideeën rond aangereikte gebeurtenissen en bronnen waarop je je kan baseren:
  - De epidemie in Athene - oudheid: <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-epidemie-die-athene-veranderde/>
  - De Antonijnse Plaag - oudheid: <https://historiek.net/pandemieen-in-de-oudheid/133219/> - <https://historiek.net/luidde-een-pandemie-het-eind-van-de-romeinse-gouden-eeuw-in/140052/>
  - De pest - middeleeuwen: <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-pest-besmette-en-doodde-miljoenen-mensen/> - <https://historiek.net/de-pest-in-europa-1347-1352/65463/> - <https://www.historischnieuwsblad.nl/het-gevaar-van-wereldwijde-infectieziekten/> - Luisterfragment uit 'De wereld vandaag': de route van corona versus de pest: <https://onderwijs.hetarchief.be/item/0k2699663n> (inloggen is nodig)
  - De Spaanse Griep: - moderne tijd: <https://onderwijs.hetarchief.be/item/rv0cv6g476> - <https://historiek.net/spaanse-griep-1918-pandemie/79002/>
  - Aids - de hedendaagse tijd: <https://wikikids.nl/Aids>
  - Ebola-epidemie - de hedendaagse tijd: <https://onderwijs.hetarchief.be/item/5h7br94565> - <https://onderwijs.hetarchief.be/item/pglhh6w23d>
- o **II-MaVo-a LPD 11:** Je kan leerlingen info laten verwerven en verwerken rond historische personen m.b.t. dit thema: Alexander Fleming, ontdekker van penicilline (eerste algemeen bruikbare antibioticum - 1929) en Edward Jenner, ontdekker vaccin (eind 18de eeuw)

- o **II-MaVo-a LPD 11:** Je kan leerlingen vragen om deze historische gebeurtenissen en/of personen op een tijdlijn aan te duiden. Dat kan op papier, maar ook via een app. Een mogelijke app is [Tiki-Toki](#).
- o **II-MaVo-a LPD 13:** In het verleden gaven mensen soms een andere betekenis aan ziektes of ander onheil. Zo geloofden mensen in de middeleeuwen bv. dat hongersnoden en ziektes straffen van God waren vanwege zonden die men zou begaan hebben. Misschien vinden leerlingen het ook wel boeiend te vernemen dat er in de 13de tot 15de eeuw groepjes geselbroeders (de zgn. 'Flagellanten') door het land trokken, die zichzelf geselden en klaagzangen zongen om mensen op te roepen tot berouw en boetedoening. Achtergrondinfo: <https://historiek.net/flagellanten-geselbroeders/71692/> - <https://www.historischnieuwsblad.nl/de-pest-besmette-en-doodde-miljoenen-mensen/> - Interview met Marc Reynebeau in de 'De wereld van Sofie': Als een land getroffen wordt door een onverklaarbare ziekte, wordt meteen een zondebok gezocht. Journalist Marc Reynebeau ziet door de geschiedenis heen - naast "het is een straf van God" - dat er bij de pest, de Spaanse griep en HIV met een beschuldigende vinger gewezen werd naar joden, Spanjaarden en homoseksuele mannen. [Waarom doen we dat?](#) (vanaf 1'20" - selecteer enkele fragmentjes uit interview)
- o **II-MaVo-a LPD 18:** Ook in het verleden kreeg de verspreiding van ziektes een boost door 'globalisering'. De Antonijnse Plaag (wellicht veroorzaakt door pokkenvirus) werd wellicht door Romeinse troepen meegenomen na een overwinning in Perzië. Het virus kon zich snel verspreiden over alle provincies van het grote Romeinse rijk. Het Romeinse rijk verkeerde op dat moment juist op het toppunt van glorie: florerende steden, uitstekend wegensel, veel handel. Bronnen met achtergrondinfo: <https://historiek.net/pandemieen-in-de-oudheid/133219/> - <https://www.historischnieuwsblad.nl/het-gevaar-van-wereldwijde-infectieziekten/>
- o **II-MaVo-a LPD 18/ II-MaVo-a LPD 21:** Het coronavirus kon zich in een mum van tijd (in enkele dagen!) over de hele wereld verspreiden door de globalisering. Je kan door een kaartbeeld over de verspreiding van Covid-19 en een atlaskaart over globalisering een patroon afleiden. Sterk geglobaliseerde delen van de wereld werden het snelst slachtoffer van de pandemie. [Bron met achtergrondinfo](#) (te bewerken voor gebruik in de klas)

LEVEN EN GEZONDHEID

II-Nat-a - LPD 1

De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van virussen, bacteriën (en schimmels).

Concreet:

- o Leerlingen weten dat pandemieën veroorzaakt worden door bacteriën of virussen.
- o Leerlingen weten dat bacteriën en virussen micro-organismen zijn.
- o Leerlingen weten dat er verschillende soorten micro-organismen zijn zoals virussen, bacteriën en schimmels.
- o Leerlingen weten dat er een grote diversiteit is aan micro-organismen: sommige komen voor in de natuur (bodem bv. tetanusbacterie, water bv. legionellabacterie of lucht), sommige op of in het menselijk lichaam, sommige zijn nuttig (bv. bacteriën in onze darmen of de micro-organismen op onze huid), andere maken ziek. Ook kunnen micro-organismen van elkaar verschillen op vlak van bouw, vorm en grootte.
- o Aan de hand van een kaartspel kan je leerlingen kennis laten maken met de diversiteit aan micro-organismen: [kaartjes virussen](#) - [kaartjes bacteriën](#) - [kaartjes schimmels](#)

- o Leerlingen kennen het verschil tussen virussen en bacteriën. Je kan hiervoor eventueel gebruik maken van de bronnenkaarten. Vorm duo's. Ieder duo vormt een bronnenkaart. Leerlingen 'zijn' de ziekte die erop uitgelegd wordt. Laat hen dan positie innemen op basis van een aantal uitspraken bv. ik ben een virus. / Ik ben besmettelijk / Met antibiotica kan je mij verslaan / ik ben een typische kinderziekte / ...
- o Interessante website: e-bug.eu met [lessenpakket voor basisonderwijs](#) en [lessenpakket voor middelbaar onderwijs](#). Er zijn parallellen tussen beide pakketten. Maak daar handig gebruik van bij het differentiëren.
- o Interessante website: www.micropia.nl
- o **KLAAR: virus of bacterie?**

Bronnenkaarten micro-organismen

Verkooidheid

Wat is het?

Een virus veroorzaakt bij een verkooidheid een infectie van de luchtwegen. Het zijn echter allerlei verschillende virussen, waardoor we er nooit echt immuun kunnen tegen worden.

Besmetting

Virussen worden meestal van mens op mens overgedragen. Dit kan op allerlei manieren gebeuren. Besmetting van het verkooidheidsvirus kan plaatsvinden doordat we de hand geven aan iemand die het geniest heeft, of die met zijn hand aan zijn neus of oor heeft gezeten. Het komt echter niet uitsluitend van direct contact met mensen; ook als we een trapleuning of deurkruk hebben aangeraakt die net iemand heeft aangeraakt die het virus heeft, lopen we risico het virus op te pikken.

2012_09bronnenkaarten micro-organismen

Word-document

PADLET DRIVE

LEVEN EN GEZONDHEID

II-Nat-a - LPD 2

De leerlingen leggen uit hoe de mens de negatieve rol van micro-organismen kan inperken.

Concreet:

- o Leerlingen begrijpen dat ze via handhygiëne het risico op infectie door virussen en microben kunnen inperken. Je kan vertrekken vanuit [deze conceptcartoon](#).
- o Leerlingen weten dat antibiotica schadelijke bacteriën kunnen doden. ([Informatie CM rond antibiotica](#))
- o Leerlingen weten dat antibiotica geen behandeling bieden voor een virusinfectie.
- o **STEM-concept Stabiliteit en verandering:** antibiotica rekenen niet alleen af met schadelijke ziekteverwekkers. Ook de goede bacteriën in onze maag en darmen worden het slachtoffer van dit medicijnen.
- o Leerlingen begrijpen dat dokters spaarzaam omgaan met het voorschrijven van antibiotica om antibioticaresistentie tegen te gaan.
- o Leerlingen lichten toe dat vaccinatie immuniteit doet ontwikkelen voor gevaarlijke virussen en bacteriën. Bron 1: [KLAAR: waar blijft het coronavaccin?](#) - Bron 2: [Hoe werkt een vaccin?](#)

Antibiotica | CM

Antibiotica zijn geneesmiddelen die werken tegen infecties veroorzaakt door bacteriën. Ze doden bacteriën of remmen hun groei zodat het eigen afweersysteem de overblijvende bacteriën goed aankan.

Naargelang hun samenstelling en hun werkingsmechanisme worden antibiotica ingedeeld in groepen, zoals penicillinen, cefalosporinen en tetracyclinen. Meest voorgeschreven zijn de penicillinen.

CM

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN OPLOSSINGEN VINDEN

II-Nat-a - LPD 13

De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.

Concreet:

- o Hulpmiddel: UV-lamp
- o Natuurwetenschappelijke context: waarnemen van microben
- o bron met eenvoudige informatie, ook rond proef i.v.m. handen wassen: <https://bit.ly/3df9nt5>
- o Proef: Kweek je eigen bacteriën. (Mogelijke bronnen: <https://www.youtube.com/watch?v=HwxbNgBTUHQ> of boek Van Ranst, M. en Bouckaert, G., (2020) Monsterlijke microben. Alles over nuttige bacteriën en gemene virussen.)
- o Proef: Kweek je eigen bacteriën - **STEM-concept: oorzaak en gevolg:** de invloed van temperatuur op de groei van bacteriën. (bron: Van Ranst, M. en Bouckaert, G., (2020) Monsterlijke microben. Alles over nuttige bacteriën en gemene virussen.)

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a - LPD 11

De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.

II-Wis-a - LPD 12

De leerlingen stellen verbanden voor door gebruik te maken van grafieken en tabellen:

o grafiek schetsen bij een gegeven tabel;

o tabel opstellen bij een gegeven grafiek, bij een gegeven verwoording.

II-Wis-a - LPD 14

De leerlingen interpretern kwantitatieve informatie uit grafische voorstellingen: frequentietabel met absolute en relatieve frequenties, staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram en histogram.

II-GFL-ddaa - LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Concreet:

- o Er werd tijdens de Corona-epidemie veel gecommuniceerd via procenten, getallen en diagrammen. Je kan met je leerlingen de verschillende soorten grafische voorstellingen herhalen. Bronnen: <https://www.info-coronavirus.be/nl/> en www.sciensano.be
- o Je vindt zeker ook voorbeelden waarmee je het verschil kan uitleggen tussen een staafdiagram en een histogram. Meer informatie over het [verschil tussen staafdiagram en histogram](#) / [Enkele voorbeelden van diagrammen incl. Histogrammen rond Corona-epidemie](#)
- o II-Wis-a LPD 14 - In veel diagrammen wordt de afkorting K gebruikt. Leg dan zeker uit waar deze K voor staat. Naast het symbool k, dat gecombineerd wordt met symbolen zoals g, m en J (dus kg, km, kJ), wordt soms de hoofdletter K gebruikt na een getal, eveneens in de betekenis '1000'. Anders dan de kleine letter k is K met hoofdletter geen officieel symbool, maar een [afkorting](#) waarmee grote getallen en bedragen verkort kunnen worden weergegeven. Zo kan 5K worden gebruikt als verkorte weergave van het getal 5000 in het algemeen of van 5000 euro, en kan 100K

staan voor 100.000 of 100.000 euro. De K wordt, als feitelijk onderdeel van het getal, aan de rest van het getal vast geschreven. De hoofdletter is overgenomen uit het (Amerikaans-)Engels. (bron: taaladvies.net)

- o Laat leerlingen een grafiek **schetsen** (bv. een cirkeldiagram) bij een gegeven tabel (bv. bij relatieve frequentietabel). Ze tonen zo hun inzicht in de verbanden aan.

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

 II-Nat-a - LPD 14

De leerlingen werken geïnformeerd op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.

 II-Nat-a - LPD 15

De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een eenvoudig probleem aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.

 II-Nat-a - LPD 16

De leerlingen analyseren natuurlijke en technische systemen aan de hand van aangereikte STEM-concepten.

 II-Nat-a - LPD 17

De leerlingen beargumenteren vanuit verschillende invalshoeken en criteria keuzes bij het gebruik van technische systemen.

 II-GFL-ddaa - LPD 17

De leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee stapsgewijs en volgens een vaste systematiek uitwerken.

Concreet:

- o **II-Nat-a LPD 14:** Hygiëne is belangrijk bij het bestrijden van besmetting door ziektekiemen. Er bestaan heel wat poetsproducten. Maar wat zit daar allemaal in? Een aantal bevatten chemische stoffen. Hoe moet je daar mee omgaan? Werk met foto's van een aantal producten uit jouw persoonlijke collectie. Veel van deze producten mag je immers NIET zomaar mee naar de klas nemen, omdat ze 'verboden' chemicaliën bevatten of een te hoge concentratie van een bepaalde chemische stof (Bron: COS-brochure – te raadplegen op <https://www.kvcv.be/nl/secties/sectie-onderwijs-opleidingen>). Bronnen: <https://lezenvoorgebruik.be/nl> en https://www.gevaarsymbolen.be/sites/default/files/public/content/spf_danger_picto_a4_v5_nl.pdf
- o **II-Nat-a LPD 16:** Een schoonmaakmiddel is een technisch systeem. Het bestaat uit verschillende bestanddelen. Ieder bestanddeel heeft een bepaalde functie.
- o **II-Nat-a LPD 17:** je kan stilstaan bij het verschil tussen schoonmaakmiddelen met en zonder EU ecolabel. ([Infofilmje Ecolabel](#): via instellingen kan je zorgen voor Nederlandse ondertiteling) Laat leerlingen vanuit verschillende invalshoeken en criteria de keuze voor een bepaald product beargumenteren. Denk aan criteria zoals prijs, effectiviteit (schoonmaakprestatie: proper / strepen), giftigheid voor het milieu, al of niet bevatten van microplastics, biologische afbreekbaarheid van de ingrediënten en/of duurzame winning van de verschillende bestanddelen. Informatie hierover vind je op <https://www.ecolabel.be/nl/nieuws/strengere-eisen-voor-schoonmaakmiddelen-met-het-eu-ecolabel>. Je kan hierover bronnen bekijken, maar je kan hierrond ook een onderzoekje opzetten met je leerlingen. Laat hen dan ook de prijs per dosis (per sopje) berekenen.
- o Heel wat schoonmaakmiddelen bevatten chemische stoffen. Deze producten kunnen daardoor ongezonde bijwerkingen hebben. Het is belangrijk dat leerlingen dat beseffen en dat ze weten hoe ze deze bijwerkingen kunnen

voorkomen. Daarnaast is het zinvol om hen te vertellen dat er alternatieven zijn. Er zijn bijvoorbeeld heel wat natuurlijke producten om je huis proper en gezond te maken. Bovendien is het goed mogelijk om deze producten te gebruiken als ingrediënten voor een zelfverzonnen schoonmaakmiddel.

- o **II-Nat-a LPD 15 & II-GFL-ddaa LPD 17:** Laat leerlingen onderzoeken welke natuurlijke schoonmaakproducten ze in huis hebben (artikel: [Een net huis zonder chemische producten en zonder veel moeite...](#)) om achtereenvolgens zelf een schoonmaakproduct te ontwerpen, te maken, te testen en te evalueren. Je kan hiervoor gebruik maken van het STEM-project [Proper en gezond](#) van Explobots.

OM-ARMEN

 II-MaVo-a

 II-Nat-a

 II-Ned-a

 II-Wis-a

 II-GLI-ddaa

 II-GFL-ddaa

 II-ENFR-a

LEVEN EN GEZONDHEID

 II-Nat-a - LPD 1

De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van (virussen, bacteriën en) schimmels.

Concreet:

- o leerlingen weten dat schimmels een soort micro-organismen zijn.
- o Leerlingen weten wat een schimmel is (typische kenmerken)

 II-Nat-a - LPD 2

De leerlingen leggen uit hoe de mens de negatieve rol van micro-organismen kan inperken.

Concreet:

- o Leerlingen weten wat schimmels zijn.
- o Zij weten dat schimmelvorming in huizen een negatief gevolg kan hebben op de gezondheid.
- o Zij weten op welke manier schimmelvorming kan ingeperkt worden.
- o Artikel 'Schimmels in huis' op [p. 10 van deze folder](#).
- o [Website Antigifcentrum](#)

 II-Nat-a - LPD 5

De leerlingen illustreren de invloed van gezondheidsgedrag en leefmilieu op het embryo en de foetus aan de hand van een aantal voorbeelden.

Concreet:

- o invloed van het leefmilieu op de embryo en de foetus (vb. wonen in een omgeving met lood / Tsjernobyl - mensen die niet zijn kunnen vertrekken en daar in de buurt zijn moeten blijven wonen.)

METEN, EEN GRAFISCHE VOORSTELLING MAKEN EN INTERPRETEREN II-Wisk-a - LPD 11

De leerlingen lezen informatie af uit een tabel of een grafiek.

Concreet:

- o Je kan cijfergegevens omtrent armoede en armoederisico raadplegen op de website van Statbel:

Link armoede Statbel

- De gegevens worden ook gekoppeld aan een kaart.

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

📖 II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

📖 II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten

Concreet:

- Je kan met de leerlingen reportages over armoedeproblematiek bekijken en bespreken: bv. reportage over een betaalbare woonst (PANO): Te huur/te duur

ZORGEN VOOR ZICHZELF EN RESPECTVOL OMGAAN VOOR DE ANDEREN

🗨️ II-GFL-ddaa- LPD 1

De leerlingen ervaren de klas en de school als een plaats waarop ze volop kansen krijgen om zich te ontwikkelen als leerling en als persoon.

🗨️ II-GFL-ddaa- LPD 6

De leerlingen dragen zorg voor de fysieke en mentale grenzen van zichzelf en van anderen.

🗨️ II-GFL-ddaa- LPD 7

De leerlingen gaan integer en respectvol om met de eigen gevoelens en met de gevoelens van anderen.

🗨️ II-GFL-ddaa- LPD 9

De leerlingen nemen hun verantwoordelijkheid op om pest- en uitsluitingsgedrag te voorkomen en ertegen te reageren.

Concreet:

- In je klas zitten er zeker leerlingen die het mogelijk niet breed hebben. Wees daarom voorzichtig met enquêtes bv. over zakgeld of over het gezinsbudget. Probeer eerder te werken met simulaties of authentieke onderzoeken.

🌐 II-MaVo-a - LPD 6

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

- Lesmateriaal kan je halen uit documentaires zoals https://www.youtube.com/watch?v=90UwkBy_3Kc (Hoe is het om in armoede te leven)
- <https://www.youtube.com/watch?v=-YNIVWHiTn8> (arm Vlaanderen 5 jaar later)
- <https://www.youtube.com/watch?v=KWmSIWAU8vc> (Opgroeien in armoede) Wel in Nederland maar geeft de kans om na te denken wat er bv. in België/Vlaanderen/in de regio is ter ondersteuning.

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

🌐 II-MaVo-a - LPD 7

De leerlingen lichten sociale rechtvaardigheid en

onrechtvaardigheid toe aan de hand van concrete voorbeelden rond (kans)armoede met aandacht voor

- ongelijke toegang tot basisbehoeften;
- armoedebestrijding;
- sociale ongelijkheid.

Concreet:

- Je kan de leerlingen laten kennismaken met organisaties die zich inzetten in de strijd tegen kansarmoede: bv. Netwerk tegen Armoede, de voedselbanken ...
- **Lespakket over armoedebestrijding**
- **Educatief spel voor de tweede graad s.o. 'Weg uit dat web'** - Met het spel breng je het thema armoede binnen in de klas. Het zorgt ervoor dat de leerlingen zich bewust worden van wat armoede betekent en hoe het tot sociale uitsluiting kan leiden. Want een leerling die leeft in een kansarm gezin leeft niet enkel in armoede, maar wil er graag bij horen, met zijn neigen dromen en fantasieën. Via deze speelse methodiek maken de leerlingen kennis met de verschillende gezinnen en de levensdomeinen van het armoedeweb.

Secundair onderwijs | welzijnszorg.be

Pola en het armoedeweb ook bij jou in de les! Dit vakoverschrijdend project is geschikt voor alle studierichtingen van het secundair onderwijs. Duik samen met Pola en je leerlingen in het armoedeweb en ontdek alle levensdomeinen. De methodieken en verhalen - kort of lang, speels of inhoudelijk - zijn op maat van de verschillende studierichtingen.

WELZIJNSZORG.BE

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

🌐 II-MaVo-a - LPD 12

De leerlingen nemen hun verantwoordelijkheid op om zich te engageren in de school en binnen de democratische samenleving

Concreet:

- Na de kennismaking met één of meerdere verenigingen die zich inzetten voor de strijd tegen kansarmoede kan je de klas mobiliseren om er vrijwilligerswerk te gaan doen. Je kan dit ook klassikaal organiseren.
- Je kan een actie opzetten om de verenigingen financieel te ondersteunen.

DE KLEREN VAN DE KEIZER

🌐 II-MaVo-a

🗨️ II-Nat-a

📖 II-Ned-a

🗨️ II-Wis-a

📖 II-GLI-ddaa

🗨️ II-GFL-ddaa

🗨️ II-ENFR-a

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

📖 II-Ned-a - LPD 1

* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Concreet:

Intro bij dit thema: sprookje 'De kleren van de keizer' Je kan verder ingaan op de geschiedenis van de sprookjes, meerdere sprookjes laten zoeken (of samen nadenken welke sprookjes ze nog kennen) lezen en op zoek gaan naar gezamenlijke kenmerken. Je kan in

discussie gaan over de wijze les in het sprookje (Werkt dit nu nog? Is dit nog steeds van toepassing?...)

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

📖 II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Concreet:

- Intro bij dit thema: sprookje 'De kleren van de keizer' Vooraf bepalen van onderwerp en globale inhoud. Na lezing hoofdgedachte er uit halen.
- Kan ook vergeleken worden met een ingesproken versie via Youtube.

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

🌐 II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- cultureel (techniek)
- De geschiedenis van de sprookjes (<https://historiek.net/thema/sprookjes/>)
- Kleding en kapsels doorheen de geschiedenis (bv. in schilderijen/foto's)

🌐 II-MaVo-a - LPD 14

De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

Concreet:

- Kleding en kapsels doorheen de geschiedenis (bv. in schilderijen/foto's) -> continuïteit, verandering, omgang met het verleden?

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

🌐 II-MaVo-a - LPD 30

De leerlingen tonen aan dat ze onderwerp en bedoeling van kunst- en cultuuruitingen op verschillende manieren kunnen waarnemen en interpreteren.

Concreet:

- Kleding en kapsels in schilderijen/foto's (zie info bij LPD 14 hierboven)

🌐 II-MaVo-a - LPD 32

De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding

Concreet:

- Met tweedehandskleding of eigen, verzamelde afgedankte kleding aan de slag: leerlingen hun creativiteit en fantasie laten inzetten, laten experimenteren (heel wat ideeën via internet)

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR AARDE EN MENS

🌐 II-MaVo-a - LPD 18

De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.

Concreet:

- Je kan inspelen op de leefwereld van de leerlingen: aankoop in goedkope kledingwinkels. Wat betekent dit voor de

landen waar het geproduceerd wordt? Wie produceert deze kleding? Welk loon krijgen de arbeiders? Hoe wordt dit alles getransporteerd? Welke kleur- en loomiddelen worden er gebruikt? Hoe zit het met de gezondheid van deze arbeiders?

- Schooltv: Wat is fairtrade? - Producten die voor een eerlijke prijs gemaakt worden
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/03/10/duurzame-kledij/>
- De afvalberg van het gratis retourneren - De Standaard
- <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2019-2020/Op-volle-retouren.html>

🌐 II-MaVo-a - LPD 17

De leerlingen passen systeemdenken toe bij duurzaamheidskwesties.

Concreet:

- Systeemdenken is een set van vaardigheden die gebruikt worden om een systeem beter te kunnen herkennen, begrijpen, het gedrag er van te voorspellen en het bedenken van aanpassingen in het systeem om de gewenste effecten te verkrijgen.
- Je kan hier verder inspelen op de leefwereld van de leerlingen: aankoop in goedkope kledingwinkels. (zie concreet bij LPD 18)
- Je kan hierover een expertengroepswork (Jigsaw) uitwerken met de bronnenkaarten in bijlage.

Bronnenkaarten - Hoe duurzaam is mijn jeans

zip-bestand van 3,45 MB

PADLET DRIVE

ECONOMIE EN WERK

🌐 II-MaVo-a - LPD 26

De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewust budgettaire keuzes bij aankopen.

Concreet:

- Bij het maken van keuzes voor de aankoop van kleding kan je focussen op het puur budgettaire (Past dit in mijn budget? Reclame? Solden? Kortingen bij aankoop van meerdere stuks via internet? Wat bij miskoop?).
- Je kan ook verder gaan en dit linken aan Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) over verantwoorde consumptie. Is de aankoop duurzaam? Wat met afgedankte kledij? Wat met tweedehandskledij? Ken ik organisaties in mijn omgeving waar ik goedkoop aan kledij kan geraken?

FAIR(trade)?!

🌐 II-MaVo-a

🌐 II-Nat-a

📖 II-Ned-a

📖 II-Wis-a

📖 II-GLI-ddaa

📖 II-GFL-ddaa

📖 II-ENFR-a

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

🌐 II-MaVo-a - LPD 6

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

- Je kan dit thema starten met, voor elke leerling, een stukje chocolade van Tony Chocolonely met de onderzoeksvraag: Waarom zijn niet alle stukjes even groot in deze repen chocolade? Het antwoord vind je op de website van Tony Chocolonely (zie onder)
- Op de website van Tony Chocolonely vind je heel wat meer bruikbaar lesmateriaal [hoe 't begon - Tony's Chocolonely](#).
- [Slavernij en mensenrechten - Amnesty International](#)
- [Slavernij | Fairtrade pws.jouwweb.nl](#)

 II-MaVo-a - LPD 7

De leerlingen lichten sociale rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid toe aan de hand van concrete voorbeelden rond (kans)armoede met aandacht voor

- ongelijke toegang tot basisbehoeften;
- armoedebestrijding;
- sociale ongelijkheid.

Concreet:

- [Microsoft Word - Chocoladeverhaal uit het Noorden en zuiden.docx \(djapo.be\)](#)
- <https://youtu.be/phMXVIWQgTk>

INFORMATIEVERWERVING EN INFORMATIEVERWERKING

 II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.

 II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten.

 II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten

Concreet:

- Vertrek vanuit de app 'rank a brand': Samen met consumenten wil [Rank a Brand](#) merken vriendelijker maken voor mensen, dieren, klimaat en milieu. Maar is dit wel zo en werkt dit wel?
- <https://do.vlaanderen.be/rank-brand>
- <https://www.close-the-loop.be/nl/case/62/rank-a-brand#:~:text=Rank%20a%20Brand%20is%20een,krijgen%20een%20eigen%20ranking>.
- <https://www.oneworld.nl/lezen/lifestyle/fair-fashion/hoe-betrouwbaar-is-rank-a-brand/>
- <https://fashionunited.be/nieuws/business/good-on-you-focus-en-planet-care-3-duurzame-startups-die-de-modeindustrie-hervormen/2018062519006>

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

 II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- Wat leert deze tijdlijn ons over de geschiedenis van Tony Chocolonely? [Tony's hoe 't begon - Tony's Chocolonely](#) en gekoppeld aan de actualiteit: [Tony's Chocolonely en Albert Heijn slaan handen in elkaar voor slaafvrije chocoladerepen - Culinair - Knack Weekend](#)
- [De geschiedenis van chocola | Fairtrade pws.jouwweb.nl](#)

 II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen

aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoek.

Concreet:

- Aan de hand van onderstaande filmpjes kan je het proces van de cacao boon in beeld brengen en de daarbij horende route. Het ene filmpje is al iets eenvoudiger dan het andere.
- [Waar komt jouw chocolade vandaan? - YouTube](#)
- [De teelt, oogst en verwerken van cacao bonen - YouTube](#)
- [Hoe wordt chocola gemaakt? - YouTube](#)

MATERIE EN VEILIGHEID

 II-Nat-a - LPD 6

De leerlingen geven

voorbeelden van zuivere stoffen, homogene en heterogene mengsels in het dagelijks leven.

Concreet:

- Bestudeer twee repen chocola: een met nootjes, één zonder: soorten mengsels
- Chocola is telkens een mengsel, maar bij de ene reep kan je BESTANDDELEN onderscheiden (heterogeen mengsel), bij de andere niet (homogeen mengsel).

 II-Nat-a - LPD 7

De leerlingen illustreren dat mengsels via eenvoudige scheidingstechnieken kunnen uitgesplitst worden in één of meerdere bestanddelen.

Concreet:

- Suiker is een belangrijk bestanddeel van chocola. Maar hoe kan je uit suikerbieten suiker halen? Met het filmpje '[Hoe wordt suiker gemaakt? Van suikerbiet tot suikerkristal](#)' op Schooltv maken leerlingen kennis met het proces. Tijdens dit proces worden verschillende scheidingstechnieken gebruikt.
- Van cacao boon tot chocolade <https://www.belcolade.com/nl/over-belcolade/van-boon-tot-chocolade>

DUURZAAM VERANTWOORDELIJHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN DE MENS

 II-MaVo-a - LPD 17

De leerlingen passen systeemdenken toe bij duurzaamheidskwesties.

 II-MaVo-a - LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

Concreet:

- Systeemdenken: het volstaat dat je dit als een voorbeeld aanbiedt. [Schooltv: Wat is fairtrade? - Producten die voor een eerlijke prijs gemaakt worden](#)
- Vanuit de uitdagingen die de toekomst van de planeet bedreigen leren leerlingen duurzame ethische keuzes maken, die ze kunnen beargumenteren en toepassen in de praktijk (consumptie) [Chocolade voor een leefbaar inkomen | Cacaopartner CPR Canaan - YouTube](#)

JE BENT JONG EN JE WIL (D/T) WAT

 II-MaVo-a

 II-Nat-a

 II-Ned-a

 II-Wis-a

 II-GLI-ddaa

 II-GFL-ddaa

 II-ENFR-a

MATERIE EN VEILIGHEID

 II-Nat-a - LPD 8

De leerlingen brengen chemische stoffen en chemische formules in verband met fenomenen of toepassingen in het dagelijks leven.

Concreet:

- Je kan met leerlingen stilstaan bij het gebruik van lachgas (chemische formule: N₂O).
- Je kan hierover de Klaaraflevering 'Lachgas is niet om mee te lachen' bekijken. De link werkt alleen wanneer je een account hebt op het Archief voor Onderwijs.
- Je vindt hierover ook informatie en een bijhorende folder op de website van de Druglijn.

ENERGIE

 II-Nat-a - LPD 10

De leerlingen gebruiken de decibelschaal om fenomenen, toepassingen en veiligheidsaspecten rond geluid uit het dagelijks leven te verklaren.

Concreet:

- Leerlingen komen in vele situaties met geluid in contact. De decibelschaal wordt gebruikt om het geluidsniveau aan te geven in bijvoorbeeld fuifzalen en om geluidsbegrenzungen in te stellen.
- Je kan met een applet een indicatie van het geluidsniveau krijgen door meting. Het is zinvol om een aantal vergelijkende metingen te doen van geluidsbronnen en hierbij de decibelschaal te gebruiken
- TIP: in de meeste fuifzalen is er een interne geluidmeter. Een lamp gaat branden als er te luid gespeeld wordt.
- Op festivals gaat het vaak over het "gemiddelde" dus sommige artiesten spelen zacht en sommige te luid zodat het gemiddelde in orde is.
- http://www.folterpop.be/VLAAMSE_REGERING/Vlaamse_Regering.htm
- Link: STEM op onderzoek! Naleven regels en afspraken
- <https://www.at5.nl/artikelen/195940/reportage-geluidsoverlast-bij-festivals-zo-controleert-de-gemeente>
- Link: Regelgeving per gemeente:
- <https://www.londerzeel.be/geluidsnormen-en-geluidsmeter>

 II-Nat-a - LPD 13

De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om (te observeren), te meten (te experimenteren) en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke (, technologische en STEM-)contexten.

Concreet:

- meten van het geluidsniveau met een app (bv. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.splendapps.decibel&hl=nl&gl=US>)

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

 II-Nat-a - LPD 15

De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een eenvoudig probleem

aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.

Concreet:

- De leerlingen bedenken een oplossing om in een specifieke situatie geluidshinder te beperken.

LEVEN EN GEZONDHEID

 II-Nat-a - LPD 4

De leerlingen lichten aan de hand van afbeeldingen de bevruchting en de ontwikkeling van de bevruchte eicel bij de mens toe.

Concreet:

- Het is de bedoeling om aan de hand van de afbeeldingen de begrippen die aangebracht werden in de eerste graad te herhalen als voorbereiding op LPD 4
- Werk met een duidelijke afbeelding met enkel de begrippen die ze moeten kennen!

 II-Nat-a - LPD 5

De leerlingen illustreren de invloed van gezondheidsgedrag en leefmilieu op het embryo en de foetus aan de hand van een aantal voorbeelden.

Concreet:

- Het is belangrijk om de leerlingen er op te wijzen dat hun eigen gedrag nu een invloed heeft op de voortplanting.
- Je kan ook wijzen op het impact van gedrag en leefmilieu op de eigen vruchtbaarheid.
- Je kan vertrekken vanuit sensibiliseringscampagnes, actualiteit ...
- Je kan de link leggen met het gezond houden van het milieu (water, lucht, ...) als eerste stap naar de eigen gezonde toekomst en die van onze kinderen.
- Link met STEM-doelen 16-18

www.sensoa.be

ECONOMIE EN WERK

 II-MaVo-a- LPD 26

De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewuste budgettaire keuzes bij aankopen.

Concreet:

- sparen voor een welbepaald doel

 II-MaVo-a - LPD 27

De leerlingen bespreken een concreet schadegeval aan de hand van een aangifteformulier met aandacht voor:
- verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid;
- verzekeringscontract met inbegrip van franchise.

Concreet:

- Door je wild te gedragen, zou je schade kunnen berokkenen. Je kan vanuit een concrete casus stilstaan bij wat verzekeringen zijn en bij de begrippen 'verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid'.
- objectieve aansprakelijkheid
- impact van meerder- en minderjarigheid
- Erg interessante website met lessenreeks: Beter zeker

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

 II-MaVo-a- LPD 01

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

Concreet:

- De impact van digitale media en sociale media op jongeren en hun zelfbeeld

- De impact van social media op jongeren.
- 10 meisjes die getuigen hoe social media hun zelfbeeld mee bepaalt en beïnvloedt.

II-MaVo-a - LPD 4

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

II-MaVo-a - LPD 5

De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Concreet:

- Vooroordelen tegen jongeren: lied van Taylor Swift: when you are young they assume you know nothing.
- De jeugd van tegenwoordig: <https://www.saarmagazine.nl/ha-we-klagen-al-duizenden-jaren-over-de-jeugd-van-tegenwoordig/>
- Doe de vooroordeleentest.
- WAT WAT: wat is een vooroordeel?

II-Ned-a- LPD 12*

De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

II-Ned-a- LPD 13

De leerlingen illustreren de relatie tussen taal en identiteitsvorming.

Concreet:

- jongerentaal versus standaardtaal.
- Ewa Drerie. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/12/14/ewa-drerrie-en-simp-kinder-en-tienerwoord-van-het-jaar/>

II-MaVo-a - LPD 1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

Concreet:

- Inspirerende vragenlijst waar je zeker uit kan putten om leerlingen over zichzelf te leren nadenken: <https://ikcoachmezelf.nl/wie-ben-ik/>

II-MaVo-a - LPD 3

De leerlingen passen vaardigheden toe om respectvol en gastvrij met individuen en groepen om te gaan in een diverse samenleving met aandacht voor:

- *gemeenschappelijke afspraken*
- *het constructief omgaan met conflictsituaties*

Concreet:

- Je kan een project uitwerken rond Warme William voor het inrichten van een luisterkamer: <https://www.warmewilliam.be/>
- Hierbij hoort ook een boek. <http://www.houtekiet.be/boeken/p/detail/wat-ze-je-moeten-vertellen-maar-nooit-zullen-doen>

Warme William luistert écht.

Ben jij een Warme William voor je vrienden? Ontdek alles over de blauwe beer met het luisterend oor, en word 'Warme William'.

WARME WILLIAM

TAAL ALS COMMUNICATIEMIDDEL

II-Ned-a - LPD 1

* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Concreet:

- Voor wie over de harde realiteit in jeugdliteratuur wenst te debatteren: een uitgeschreven interview met Luc Descamps (http://www.gierik-nvt.be/wp-content/uploads/2016/03/81_60_67.pdf)
- Jeugdliteratuur: 'Verkeerd moment, verkeerde plaats', 'Opgefokt', 'Angeldust' van Luc Descamps; 'Game over' van Frank Geleyn; 'Straks doet het geen pijn meer' (wordt binnenkort verfilmd door Adil El Arbi en Bilall Fallah), 'Het engelenhuis' (verfilmd als 'Bo'), 'Zij en haar', 'Overtijd', 'Under Construction' van Dirk Bracke 'Eeuwig zwijgen' van Guy Didelez en vele andere.

II-Ned-a- LPD 06

De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.

II-Ned-a- LPD 08

De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.

Afbakening minimumvereisten: zie leerplan p. 24

Concreet:

- 'Slampoetry' zoals van Amanda Gorman. Dit zelf eens proberen in het Nederlands.
- Je kan leerlingen vragen om een slam te schrijven rond iets dat in de maatschappij/actualiteit gebeurt en dat hen 'wild' maakt
- Achtergrondinformatie over Slampoetry: bevat ook veel tips rond performance.
- Zelf poëzie voordragen in de klas.

SLAM!
Lesmap
schrijven en performen

Lesmap Slam Poetry
PDF-document
PADLET DRIVE

TAAL ALS COMMUNICATIEMIDDEL

II-Ned-a - LPD 12*

De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

Concreet:

- Kenmerken van Engelstalige Slampoetry toepassen in het Nederlands

II-Ned-a - LPD 14

De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.

Afbakening: zie leerplan p. 24/25

Concreet:

- Gebruik van rijm en ritme in poëzie

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- o Figuurlijk taalgebruik in poëzie

II-Ned-a - LPD 10

De leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening.

Concreet:

- o Een eigen mening over een gedicht/een lied/filmpjes van een influencer (<https://100leiden.nl/wat-zijn-influencers-nou-precies-en-wat-kunnen-we-ermee/>)... geven en met argumenten verdedigen.

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a-12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

Concreet:

- o historische gedichten
- o betrouwbaarheid van een gedicht als bron?

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-Ned-a- LPD 15

De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Afbakening: zie leerplan p. 25

Concreet:

- o functie en betekenis van ritme en rijm in een gedicht

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- o onderwerp en hoofdgedachte van een gedicht

DIGITALE COMMUNICATIE EN MEDIAWIJSHEID

II-GLI-ddaa LPD 16

De leerlingen beoordelen de mogelijkheden en risico's van hun eigen en andermans gebruik van media en internet.

Concreet:

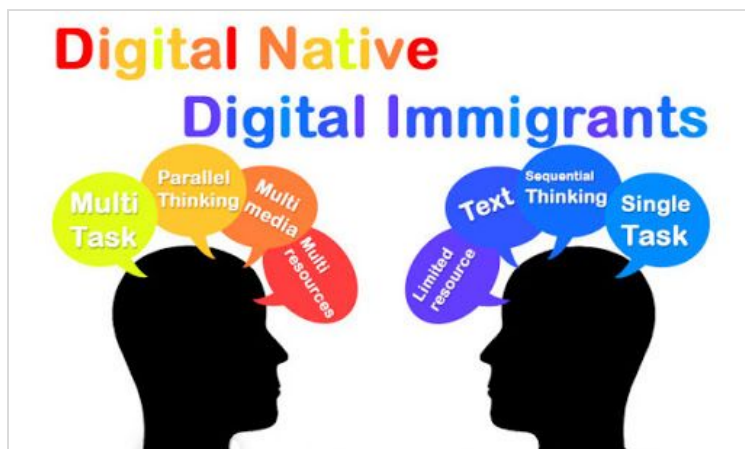
- o De impact van digitale media en sociale media op jongeren en hun zelfbeeld
- o De impact van social media op jongeren.
- o 10 meisjes die getuigen hoe social media hun zelfbeeld mee bepaalt en beïnvloedt.
- o Sexting: de gevaren ervan. Lesmateriaal te vinden op Beeldarchief voor onderwijs (KLAAR: sexting) en op www.allesoverseks.be

II-GLI-ddaa-LPD 02

De leerlingen tonen zelfvertrouwen bij het verkennen en gebruiken van digitale infrastructuur en toepassingen.

Concreet:

- o Digital natives: hoe anders gebruiken jongeren digitale infrastructuur dan ouderen? De term **digital native** beschrijft een persoon die is opgegroeid met de informatietechnologie van het **digitale** tijdperk. Dit in tegenstelling tot een **digitale** immigrant, die pas als volwassene met **digitale** systemen heeft leren omgaan.
- o Digital nomads: Digitale nomaden zijn personen die het internet gebruiken om hun werk locatie-onafhankelijk uit te voeren.
- o lessen ontwerpen voor digital natives: laat ze zelf een les 'pimpen' over een onderwerp dat hen als jongere aanspreekt. Met gebruik van alle mogelijke nieuwe media. Voor en door jongeren. Vertrekkend van dit artikel.

ZORGEN VOOR ZICHZELF EN RESPECTVOL OMGAAN MET DE ANDEREN

II-MaVo-a - LPD 9

De leerlingen gaan de relationele en seksuele integriteit in concrete situaties na.

Concreet:

- o Overvloed aan seksuele context in muziekclips (voornamelijk van rappers): welke invloed heeft dit op jongeren?
- o MTV wil jongeren laten nadenken over muziekclips

II-MaVo-a - LPD 10

De leerlingen analyseren aan de hand van concrete situaties verschillende weerbare reacties op handelingen die in strijd zijn met de seksuele gezondheid en integriteit.

Concreet:

- o Bitch als roepnaam voor meisjes? respectvol of niet? gevaarlos of niet?

II-GFL-ddaa- LPD 2*

De leerlingen zijn zich bewust van hun gevoelens en leren deze herkennen en benoemen.

Concreet:

- o Puberliefde en kalverliefde
- o Liefdesverdriet
- o Hoe maak ik het uit indien de liefde niet is blijven duren (respectvol?) <https://awel.be/themas/verliefd/verliefd-zijn-kan-ook-stom-zijn/hoe-maak-je-het-uit>

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-MaVo-a - LPD 28

De leerlingen drukken de eigen interesse voor kunst- en cultuuruitingen uit.

II-MaVo-a - LPD 29*

De leerlingen tonen interesse voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.

Concreet:

- o wat is er specifiek aan jongerencultuur?
- o modetrends onder jongeren
- o specifieke muziek die populair is bij jongeren (Billie Eilish)
- o de impact van influencers op jongerencultuur

II-MaVo-a - LPD 31

De leerlingen analyseren hoe onderwerp, bedoeling en vormgeving elkaar onderling beïnvloeden in kunst- en cultuuruitingen.

II-MaVo-a - LPD 33

De leerlingen drukken uit hoe kunst- en cultuuruitingen hun gedachten, gevoelens en gedrag beïnvloeden.

Concreet:

- o protestsong versus liefdesballad versus dancenummer.
- o Best playlist for ... LDVD, best break-up song? Beste liedje om je op te laden voor een sportprestatie (van sommige topsporters is dat bekend: o.a. van Eden Hazard en Kevin De Bruyne).
- o Muzak = rustgevende neutrale muziek in de supermarkt.
- o Studeer jij met of zonder muziek? enz ...

ONDER DRUK

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a - LPD 4

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

Concreet:

- o Groepsdruk om bepaalde kleding(merken) te dragen.
- o Groepsdruk om een bepaald model van gsm te kopen (de laatste nieuwe iphone) om erbij te horen.
- o Groepsdruk om een bepaalde kant te kiezen in een conflict in de klas.

II-MaVo-a - LPD 5

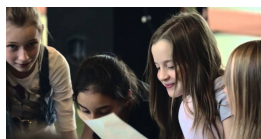
De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Concreet:

- o De speech van Martin Luther King:
https://www.youtube.com/watch?v=UR_BAxvHw00

Kinderrechteneducatie

UNICEF België pleit ervoor om een kinderrechtenaanpak te integreren op school. Kinderen hebben niet enkel recht op onderwijs, maar hebben eveneens recht op mensenrechteneducatie, waaronder dus ook kinderrechten vallen. Door aandacht te besteden aan kinderrechten in de klaspraktijk wordt hun concrete realisatie versterkt en versterken kinderrechten de klaspraktijk!

UNICEF BELGIË

ZORGEN VOOR ZICHZELF EN RESPECTVOL OMGAAN MET DE ANDEREN

II-MaVo-a - LPD 9

De leerlingen gaan de relationele en seksuele integriteit in concrete situaties na.

Concreet:

- o Druk om mee te doen aan sexting of om een naaktfoto te sturen
- o Druk om seksuele handelingen te stellen waar je je nog niet klaar voor voelt.

Ongewenste intimiteiten

Ongewenste intimiteiten of aanranding - voorbeelden - hoe reageren - strafbaar

ALLESOVERSEKS.BE - VAN SENSOA

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR.

II-Ned-a - LPD 11

* De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Concreet:

- o Lezen van, luisteren naar jeugdliteratuur bv. Black - Dirk Bracke (ook verfilmd, officiële trailer <https://www.youtube.com/watch?v=GX6oytu13E>) en dit bv koppelen aan beelden (gratis afbeeldingen via <https://pixabay.com/nl/> -> geef de juiste zoektermen in)
- o Eerste Vlaamse opera/animatiefilm in het teken van mensenrechten (<https://www.unesco-vlaanderen.be/unesco-in-de-kijker/nieuws/eerste-vlaamse-opera-animatiefilm-staat-in-het-teken-van-de-mensenrechten>)

Themalijs

Racisme en Discriminatie

themalijs_racisme_en_discriminatie.pdf

PDF-document

WWW.KORTRIJK.BE

TAAL ALS COMMUNICATIEMIDDEL

II-Ned-a - LPD 1

* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Concreet:

- o Zie uitwerking bij II-Ned-a - LPD 11 (hierboven), bij concreet.

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- analyse van bronnen over onderdrukking of kolonisatie
- vanuit welk perspectief wordt er verteld?
- standplaatsgebondenheid?
- doelpubliek?
- Link met "Black lives matter" -beweging

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

II-MaVo-a-LPD 06

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

- Linken aan kolonisatie
- Linken aan onderdrukken van Nepal door China, van de Oeigoeren in China, de Rohingya in Myanmar, en de Koerden in Turkije.
- Linken aan Taalstrijd in België: onderwijs in je moedertaal = een basisrecht?
- Link met vluchtelingen problematiek.
- Linken aan slavernij

Slavernij

Tot slaaf gemaakt werden verkocht op slavenmarkten in Afrika en met schepen naar de plantages in het Caribisch gebied en Zuid-Amerika vervoerd. Zij werkten onder dwang voor een baas zonder dat ze daar geld mee verdienden. De slavernij duurde zo'n tweehonderd jaar.

SAMSAM

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a- LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

II-MaVo-a- LPD 12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

II-MaVo-a- LPD 13

De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen.

II-MaVo-a- LPD 14

De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

Concreet:

- Kolonisatie: toen normaal, nu onbegrijpelijk.
- Historisch situeren van kolonisatie
- kolonisator en gekoloniseerde bekijken dezelfde situatie met een andere blik
- historische schuld
- kinderen van de kolonisatie (Beeldarchief voor onderwijs)
- KLAAR: reeks rond kolonisatie op beeldarchief voor onderwijs.
- Hedendaagse kolonisatie: Nepal wordt bezet door China en als deel van China beschouwd. Onderdrukking van de Oeigoeren in China, de Rohingya in Myanmar, en de Koerden in Turkije. Kan je ook ruimtelijk situeren.

- Link naar Taalstrijd in België.
- Link naar gebruik van moedertaal/thuistaal op school.
- Congo voor eeuwig met ons verbonden als ex-kolonie.
- Latijns-Amerika: gevolg van kolonisatie door Portugezen en Spanjaarden. Die hebben hun taal opgedrongen.

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a-LPD 02

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

II-GFL-ddaa-LPD 42*

De leerlingen dialogeren open met andere leerlingen over levensbeschouwing.

II-GFL-ddaa-LPD 05*

De leerlingen gaan op een respectvolle en zorgzame manier met elkaar om door sociaal vaardig te worden en elkaar feedback te geven.

Concreet:

- De uitdagingen van een superdiverse samenleving: hoe kan je ervoor zorgen dat iedereen zich thuis kan voelen.
- Bepaalde tradities komen onder druk te staan door nieuwkomers: gelijkheid van man en vrouw wordt in vraag gesteld, spaarvarken als beledigend beschouwd door moslims, winterpret ipv kerstmarkt in Brussel als neutralere term, gemengde LO-lessen; ...
- Nieuwkomers brengen eigen tradities mee die botsen met de onze: hoofddoekendebate, onverdoofd slachten, invloed van religie is veel sterker bij hen dan bij ons.

ZORGEN VOOR ZICHZELF EN RESPECTVOL OMGAAN MET DE ANDEREN

II-GFL-ddaa- LPD 10*

De leerlingen zijn bereid een mening over zichzelf, de anderen en de samenleving bij te sturen.

II-Ned-a-LPD 10

De leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening.

Concreet:

- met een open blik kijken naar onze diverse samenleving
- open staan voor diverse meningen
- een genuanceerd standpunt innemen ipv zwart-wit
- groepsdruk: wie niet voor is is tegen. Polarisering in de maatschappij over bepaalde gevoelige onderwerpen.

II-GFL-ddaa-LPD 03*

De leerlingen vragen indien nodig ondersteuning en hulp bij persoonlijke problemen en voor problemen met anderen.

II-GFL-ddaa-LPD 04

De leerlingen weten waar en waarvoor ze hulp en begeleiding kunnen zoeken.

II-GFL-ddaa-LPD 06*

De leerlingen dragen zorg voor de fysieke en mentale grenzen van zichzelf en van anderen.

Concreet:

- Waar kan je terecht als het je te veel wordt?
- hulp binnenschools
- hulp buitenschools
- hulp durven vragen
- hulp durven bieden

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

II-GFL-ddaa-LPD 13*

De leerlingen ontwikkelen een integere, zorgzame en op duurzaamheid gerichte levenshouding.

II-GFL-ddaa-LPD 14

Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving.

Concreet:

- o Het klimaat dat onder druk komt te staan: <https://www.trouw.nl/nieuws/gezondheid-van-kinderen-onder-druk-door-klimaat-en-reclame-bef18db8/>
- o Climat Change
- o Klimaatbetogers
- o Youth for Climat
- o Jeugd versus volwassenen: een andere blik op milieu?
- o [Gevolgen van klimaatverandering in België.](#)
- o [Wereldwijde gevolgen van klimaatverandering.](#)

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a- LPD 11

De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.

II-Wis-a-LPD 12

De leerlingen stellen verbanden voor door gebruik te maken van grafieken en tabellen:

- o grafiek schetsen bij een gegeven tabel;
- o tabel opstellen bij een gegeven grafiek, bij een gegeven verwoording.

II-Wis-a-LPD 13

De leerlingen interpreteren de mediaan, het rekenkundig gemiddelde en de variatiebreedte van numerieke gegevens op basis van berekeningen met ICT.

II-Wis-a-LPD 14

De leerlingen interpreteren kwantitatieve informatie uit grafische voorstellingen: frequentietabel met absolute en relatieve frequenties, staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram en histogram.

II-GFL-ddaa- LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Concreet:

- o beoordelen en interpreteren van cijfergegevens rond klimaatverandering
- o klimaatdiagrammen, jaarlijkse neerslag, gemiddelde temperatuur
- o gemiddelde stijging van de zeespiegel kan plaatselijk een stuk hoger zijn .
- o gemiddelde temperatuurstijgingen

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

II-Nat-a- LPD 18

De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Concreet:

- o Oplossingen vanuit de wetenschap voor: klimaatproblematiek, afvalrecyclage, oceaanvervuiling, ...
- o <https://www.blauwecluster.be/domein/oceaanvervuiling-afvaloplossingen>
- o <https://www.voordewereldvanmorgen.nl/artikelen/hoe-gaat-het-met-the-ocean-cleanup-van-boyan-slat>
- o [The Ocean Clean up.](#)

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN DE MENS

II-MaVo-a- LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

II-MaVo-a- LPD 17

De leerlingen passen systeemdenken toe bij duurzaamheidskwesties.

II-GFL-ddaa-LPD 13*

De leerlingen ontwikkelen een integere, zorgzame en op duurzaamheid gerichte levenshouding.

II-GFL-ddaa- LPD 14

Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving.

II-GFL-ddaa-LPD 41*

De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

Concreet:

- o Welke grote duurzaamheidsproblemen komen er op ons af?
- o welke keuzes kunnen we daarin maken? bvb rond mobiliteit? brandstoffen
- o [Vlaanderen klimaatneutraal?](#)
- o [Klimaat sprong](#)
- o Klimaatdoelstellingen

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN DE MENS

II-Nat-a-LPD 17

De leerlingen beargumenteren vanuit verschillende invalshoeken en criteria keuzes bij het gebruik van technische systemen.

II-Nat-a-18

De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

II-GFL-ddaa-LPD 13*

De leerlingen ontwikkelen een integere, zorgzame en op duurzaamheid gerichte levenshouding.

📍 II-GFL-ddaa-LPD 14

Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving.

📍 II-GFL-ddaa- LPD 41*

De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

Concreet:

- transport onder druk: LEZ in grote steden.
- hoe pakken ze dat in andere landen aan? wegvignet Frankrijk, Stadstol Londen, Umweltzones Duitsland, snelheidsbeperking tot 100 km per uur in Nederland
- (kan je ook ruimtelijk situeren)
- voor- en nadelen van een elektrische auto? (prijs, restwaarde, rijbereik, verbruik, oplaadtijd, ...)
- voor-en nadelen van autodelen (kan je aan financiële educatie koppelen)
- uitstoot verminderen: wetenschappelijke oplossingen. Katalysator, ad-blue, hybride motoren, ...
- ethisch debat: openbaar vervoer of privévervoer. Wat heeft voorrang? Waar zetten we op in?

HAPPY BIRTHDAY!

🌐 II-MaVo-a

🏠 II-Nat-a

📖 II-Ned-a

📐 II-Wis-a

🏢 II-GLI-ddaa

📍 II-GFL-ddaa

🇳🇱 II-ENFR-a

LEVEN EN GEZONDHEID

🏠 II-Nat-a - LPD 1

De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van virussen, bacteriën (en schimmels).

Concreet:

virussen en bacteriën gekoppeld aan kinderziektes
<https://www.kindengezin.be/gezondheid-en-vaccineren/ziek/>

🏠 II-Nat-a - LPD 2

De leerlingen leggen uit hoe de mens de negatieve rol van micro-organismen kan inperken.

Concreet:

- Leerlingen lichten toe dat vaccinatie immuniteit doet ontwikkelen voor gevaarlijke virussen en bacteriën.
- <https://www.laatjevaccineren.be/hoe-werken-vaccins>

🏠 II-Nat-a - LPD 4

De leerlingen lichten aan de hand van afbeeldingen de bevruchting en de ontwikkeling van de bevruchte eicel bij de mens toe.

Concreet:

- Het is de bedoeling om aan de hand van de afbeeldingen de begrippen die aangebracht werden in de eerste graad te herhalen als voorbereiding op LPD 4
- Werk met een duidelijke afbeelding met enkel de begrippen die ze moeten kennen!
- https://nl.freepik.com/premium-vector/medische-poster-over-celdeling-stadia-van-foetale-ontwikkeling_6346669.htm

🏠 II-Nat-a - LPD 5

De leerlingen illustreren de invloed van gezondheidsgedrag en leefmilieu op het embryo en de foetus aan de hand van een aantal voorbeelden.

Concreet:

- Het is belangrijk om de leerlingen er op te wijzen dat hun eigen gedrag nu een invloed heeft op de voortplanting.
- Je kan ook wijzen op het impact van gedrag en leefmilieu op de eigen vruchtbaarheid.
- Je kan vertrekken vanuit sensibiliseringscampagnes, actualiteit ...
- Je kan de link leggen met het gezond houden van het milieu (water, lucht, ...) als eerste stap naar de eigen gezonde toekomst en die van onze kinderen.
- Link met STEM-doelen 16-18
- www.sensoa.be
<https://www.kindengezin.be/zwangerschap-en-geboorte/zwanger/levenswijze/alcohol-drugs-en-roken/>
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2017/12/12/onderzoek-naar-gevolgen-van-overgewicht-tijdens-zwangerschap-win/>

📍 II-GFL-ddaa - LPD 33

De leerlingen tonen het belang van gezond gedrag en een gezonde levensstijl aan.

Concreet:

- <https://www.gezondheidwetenschap.be/richtlijnen/verandering-van-levensstijl>

📍 II-GFL-ddaa - * LPD 34

De leerlingen zetten zich in een om een gezonde gedrag een een gezonde levensstijl aan

Concreet:

- **25 tips om 100 jaar oud te worden**
- Eigenlijk willen we allemaal wel 100 jaar oud worden. Een eeuw leven heeft iets moois. Met deze leuke tips word ook jij mogelijk ook 100 jaar oud!
- <https://sochicken.nl/100-jaar-oud-worden>

📍 II-GFL-ddaa - LPD 35

De leerlingen analyseren oorzaken en effecten van verslavingen bij zichzelf en anderen .

Concreet:

- <https://www.gezondheidwetenschap.be/richtlijnen/midelenmisbruik-bij-jongeren>

📍 II-GFL-ddaa - * LPD 36

De leerlingen trachten verslavingen bij zichzelf en anderen te voorkomen en reageren adequaat op verslavend gedrag.

Concreet:

- <https://www.druglijn.be/bezorgd-om-iemand/zoon-dochter-met-problemen>

IDENTITEITEN DIVERSITEIT

🌐 II-MaVo-a - LPD 1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

Concreet:

Wat betekent het 'waar je wieg staat'?

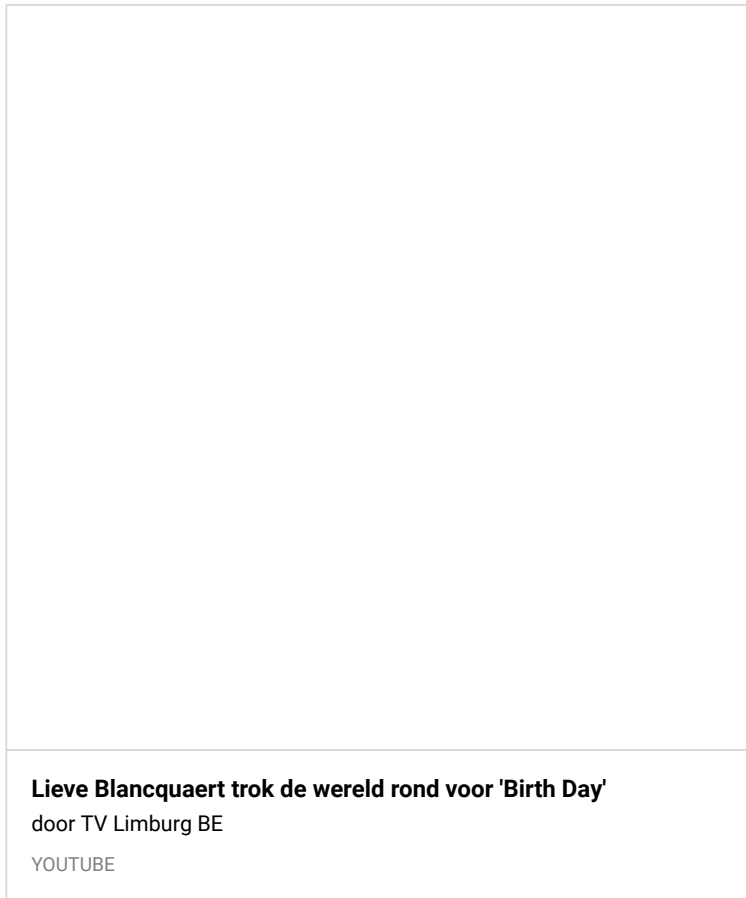
<https://www.youtube.com/watch?v=W8Kl7qk2kX0>

🌐 II-MaVo-a- LPD2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

Concreet: Hoe vieren mensen verjaardagen in verschillende landen? Gewoontes?

<https://www.zozitdat.nl/2019/09/26/gekke-gewoontes-op-een-verjaardag/>

Mens en wereld, tijd en ruimte

II-MaVo-a- LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- o De oorsprong van het woord 'keizersnede': <https://taalfluisteraar.be/2018/11/19/oorsprong-van-het-woord-keizersnede/#:~:text=De%20naam%20komt%20hoogstwaarschijnlijk%20van,keizersnede%20ter%20wereld%20zijn%20gekomen.>
- o De geschiedenis van het verjaardagsfeest: <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/de-geschiedenis-van-het-verjaardagsfeest>
- o Oude/antieke verjaardagskaarten vs. huidige manier van wensen doorgeven

Oorsprong van het woord keizersnede

De keizersnede wordt zo genoemd omdat Julius Caesar op die manier ter wereld kwam, toch? Sorry, maar dat misverstand moet ik meteen uit de wereld helpen. Julius Caesar kwam op natuurlijke wijze ter wereld, niet met een keizersnede. De naam komt hoogstwaarschijnlijk van het Latijnse woord voor snijden: caedere.

DE TAALFLUISTERAAR

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-Ned-a- LPD1

De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Concreet:

- o Je kan hier aan de slag met gedichten rond geboorte (voor lesidee zie https://frisonderwijsnederlands.files.wordpress.com/2019/04/fons_4_2_van_damme.pdf) - koppelen aan LPD8

II-Ned-a- LPD 8 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.

Concreet:

- o Je kan hier aan de slag met het zelf ontwikkelen van geboortekaartjes met tekst (voor lesidee zie https://frisonderwijsnederlands.files.wordpress.com/2019/04/fons_4_2_van_damme.pdf) - koppelen aan LPD1
- o <https://www.cultuurkuur.be/inspiratie>

II-Ned-a LPD 12

De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

Concreet:

- o Verjaardagswensen in alle talen die de leerlingen spreken op school verzamelen, zoek minstens 20 talen binnen je school.
- o https://www.cucumis.org/project_10_p/p_sv_59_2.html

II-Ned-a - LPD 14

De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.

Afbakening: zie leerplan p. 24/25

Concreet:

- o Uitnodiging schrijven voor je 25ste verjaardag: waar vier je die, op welke dag, wie nodig je uit, waar woon je, waarom vier je je 25ste verjaardag groots dit jaar - wat heb je bereikt dat je wil vieren...

POËZIE *Aan de slag*

Nog meer poëzie in de klas:

GROTE LEVENSGEBEURTENISSEN ALS UITGANGSPUNT VOOR GEDICHTENANALYSE

Vorige keer in Fons

We kondigden het al aan in ons vorige nummer, toen je van Peter Van Damme ook al twee concrete lesideeën kreeg om met poëzie aan de slag te gaan in de klas: er zat nog een derde leestip in de pijplijn. Dat idee krijg je mee op deze pagina's. Het vorige artikel gemist? Op www.tijdschriftfons.be lees je alles over hoe je je leerlingen met een app aan het rappen krijgt, hen laat nadenken over ritmische poëzie en via creatief schrijven diepgaander inzicht geeft in gedichten. Je vindt er ook een eerder artikel terug, uit Fons 4 (p. 25-27), met een poëzieproject waarin de leerlingen gedichten van canondichters vergelijken met die van internetamateurs. Ook in het artikel dat je nu leest, vormt die aanpak het vertrekpunt.

fons_4_2_van_damme.pdf
PDF-document
[FRISONDERWIJSNEDERLANDS.FILES.WORDPRESS.COM](https://frisonderwijsnederlands.files.wordpress.com)

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a- LPD 11

De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.

Concreet:

- o Geboortecijfer in België/op wereldniveau <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/geboorten-0> en <https://www.indexmundi.com/map/?v=25&l=nl>

- Eventueel geboortecijfers vergelijken in de landen waar leerlingen banden mee hebben.
- Ook boeiend om te bekijken:
<https://www.worldometers.info/nl/>

II-Wis-a-LPD 12

De leerlingen leggen verbanden voor door gebruik te maken van grafieken en tabellen:

- Grafiek schetsen bij een gegeven tabel;
- Tabel opstellen bij een gegeven grafiek, bij een gegeven verwoording.

Concreet:

- Geboortecijfers en rapporten
- zie info bij II-Wis-a- LPD 11 - concreet

II-GFL-ddaa - LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Concreet:

- Leerlingen vertrekken vanuit een aantal voor hen relevante grafische voorstellingen en interpreteren of ze betrouwbaar zijn m.b.t. geboortecijfer. Ze zoeken zelf naar antwoorden. Tijdens hun zoektocht beoordelen ze de bronnen i.f.v. betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid.
- <https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/geboorte/>
- Om de correctheid en de betrouwbaarheid van een bron te beoordelen, kan je leerlingen gebruik laten maken van <https://bibliotheek.uhasselt.be/nl/informatievaardigheden/21-waaraan-herken-ik-een-goede-website>

Geboortecijfer per land - Vergelijkende Kaart - Wereld

Definitie: Deze vermelding geeft het gemiddelde jaarlijkse aantal geboorten gedurende een jaar per 1000 personen in de populatie halverwege het jaar; ook bekend als ruw geboortecijfer. Het geboortecijfer is meestal de dominante factor bij het bepalen van de snelheid van bevolkingsgroei. Het hangt af van zowel het niveau van vruchtbaarheid als de leeftijdsstructuur van de bevolking.

INDEXMUNDI

LEREN LEREN

II-GFL-ddaa- LPD 22

Leerlingen gebruiken studievoordigheden om informatie te verwerken.

Concreet:

- <https://www.klasse.be/tag/leren-leren/>

II-GFL-ddaa-LPD 30

Leerlingen beoordelen hun leerproces en hun studieresultaten.

Concreet:

- <https://www.klasse.be/252254/toetsen-effectieve-leerstrategie/>

DIGITALE COMMUNICATIE EN MEDIAWIJSHEID

II-GLI-ddaa-LPD 02

De leerlingen tonen zelfvertrouwen bij het verkennen en gebruiken van digitale infrastructuur en toepassingen.

Concreet:

- surfen op internet, scrollen door sites en reviews

EEN ZEE VAN MOGELIJKHEDEN

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-Ned-a - LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Concreet:

- Silent Book (boek zonder woorden) 'Flotsam' van David Wiesner
- Gedichten: 'Meloep' van Paul van Ostaijen, 'Zeeklacht' van C. Buddingh, 'de zee' of 'Zee' van Toon Hermans...
- Liedjesteksten: <https://www.youtube.com/watch?v=F6vSjSUbSSQ> Jacques Brel met 'Mijn vlakke land', <https://www.youtube.com/watch?v=tDktQhssr1Q> Raymond Van Het Groenewoud met 'Twee meisjes op het strand', https://www.youtube.com/watch?v=kB3_HUqHmJo Samson en Gert met 'Wij gaan naar zee', <https://www.youtube.com/watch?v=LdKmyk9TDUs> 'CPeX met 'Blankenberge', <https://www.youtube.com/watch?v=N0OLEgc-Glk> Blof met 'Zoutelande',...

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN VOOR DE MENS

II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren **personen**, plaatsen, **patronen** en processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Concreet:

- De continentale drift en daaraan gekoppeld de huidige zeeën en oceanen: een leuk inleidend filmpje <https://www.youtube.com/watch?v=NAKtN6IT500> en daaraan gekoppeld de 'serieuze' versie <https://www.youtube.com/watch?v=k7X44iFZQOY> of <https://www.youtube.com/watch?v=j03Xjk-uTPM>

II-MaVo-a - LPD 15

De leerlingen beschrijven de beweging van de aarde en de gevolgen ervan op het leven.

Concreet:

- Eb en vloed: <https://schooltv.nl/video/hoe-ontstaan-eb-en-vloed-dankzij-de-zwaartekracht-van-de-maan/#:~:text=De%20oorzaak%20van%20eb%20en%20vloed%20heeft%20alles%20te%20maken%20met%20zwaartekracht.&text=De%20maan%20heeft%20ook%20zwaartekracht,de%20maan%20staat%2C%20hoger%20is> en <https://www.mrchadd.nl/academy/vakken/anw/hoe-werken-de-getijden-en-wat-is-een-springtij#:~:text=Eb%20en%20vloed%20worden%20ook%20wel%20de%20getijden%20genoemd.&text=Eb%20en%20vloed%20ontstaan%20vooral,ook%20invloed%20op%20de%20aarde.>

- o Ontstaan van een tsunami:
https://www.youtube.com/watch?v=7cI.2MN_DPnM
- o Ontstaan van het leven op aarde:
<https://www.youtube.com/watch?v=lnh5NFX4OAU>
(daarbij duidend op het belang van water)

II-MaVo-a - LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

Concreet:

- o Microplastics zijn overal: hoe erg is de situatie voor mens en dier? <https://www.youtube.com/watch?v=dS34Mjnj5us>
- o De zee is zoveel meer dan een bak met water:
<https://www.youtube.com/watch?v=WTG3bgo5VQ0>
- o <https://www.plasticsoupfoundation.org/plastic-probleem/plasticsoep/>

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

II-Nat-a - LPD 15

De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een eenvoudig probleem aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.

Concreet:

Leerlingen bedenken een oplossing om afval te scheiden uit zeezand gekoppeld aan een onderzoek van mengsels.

Je kan vertrekken vanuit dit STEM-doel om te komen tot de theorie m.n. LPD 7 koppelen of moet dit andersom?

II-Nat-a - LPD 16

De leerlingen analyseren natuurlijke (en technische) systemen aan de hand van aangereikte STEM-concepten.

Concreet:

- o een koraalrif als ecosysteem
- o analyseren hoe het systeem van de Nederlandse jongen Boyan Slat werkt (oceaan afvalvrij maken)
<https://www.voordewereldvanmorgen.nl/artikelen/the-ocean-cleanup-gaat-beginnen> en
<https://www.voordewereldvanmorgen.nl/artikelen/hoegaat-het-met-the-ocean-cleanup-van-boyan-slat#:~:text=Het%20is%20Boyans%20droom%20om%20de%20oceaan%20plasticvrij%20te%20maken.&text=Nederlander%20Boyan%20Slat%20is%20al,uit%20de%20oceaan%20te%20vissen.>
- o https://www.seafirst.org/problems-van-de-oceaan?gclid=EA1aIQobChMI-cyxv_X97wIVSZnVCh2A0wshEAAYAAAEgLfPD_BwE

II-Nat-a - LPD 17

De leerlingen **beargumenteren** vanuit verschillende invalshoeken en criteria keuzes bij het gebruik van technische systemen.

Concreet:

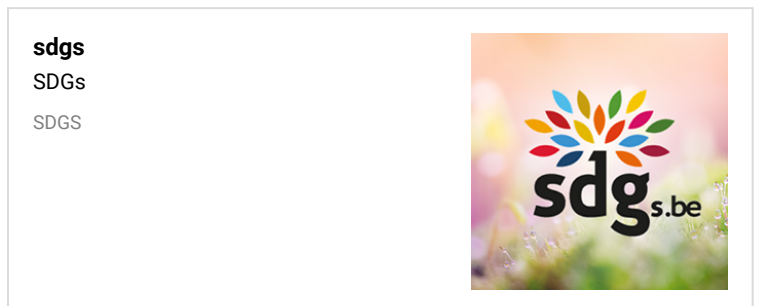
- o Koppelen aan STEM-LPD 15 - 16 + LPD 6 - 7 voorbeelden zee zuiverhouden!
- o Olierampen: leggen van een rubberen dam
- o Afval in de zee: gebruik van sleepnetten

II-Nat-a - LPD 18

De leerlingen **leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen** de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Concreet:

- o Uitdagingen waarmee onze maatschappij geconfronteerd wordt zijn vaak een drijfveer voor onderzoek en ontwikkeling. Maatschappelijke uitdagingen die in de actualiteit aan bod komen kunnen een goede aanknopingsvormen om de onderlinge wisselwerking met natuurwetenschappen, technische wetenschappen en wiskunde te bespreken.
- o Contexten en maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, hernieuwbare energie, watervoorziening oceanvervuiling kunnen aan bod komen ..
- o Het is de bedoeling om de link te leggen naar de duurzame ontwikkelingsdoelen geformuleerd door de Verenigde Naties (SDG's, Sustainable Development Goals)

MATERIE EN VEILIGHEID

II-Nat-a - LPD 6

De leerlingen geven voorbeelden van zuivere stoffen, homogene en heterogene mengsels in het dagelijks leven.

Concreet:

- o Leerlingen beseffen dat er verschillende soorten water zijn: zeewater is geen zuivere stof.
- o Onderzoekje op verschillende soorten water

II-Nat-a - LPD 7

De leerlingen illustreren dat mengsels via eenvoudige scheidingstechnieken kunnen uitgesplitst worden in één of meerdere bestanddelen.

Concreet:

- o vertrekken van emmer met zeewater
- o Nederlandse jongere die afval uit zeewater haalt (zie hoger)
- o Onderzoeksvraag vertrekkende vanuit potjes water uit de beek (kan via flipping the classroom, eventueel digitaal met ingesproken opdracht) Kan dit water omgezet worden naar drinkbaar water? Welk materiaal heb je daar in de volgende les voor nodig om dit in orde te brengen?

II-Nat-a - LPD 8

De leerlingen brengen chemische stoffen en chemische formules in verband met fenomenen of toepassingen in het dagelijks leven.

Concreet:

- o bij onderzoek van water: aanbrengen van CO (koolstofmonoxide)
- o CO₂ (koolstofdioxide) in water:
<https://www.abcreatief.com/LEKKER/review-sodastream/>

OCEANS ARE RISING

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

ENERGIE

🌍 II-Nat-a - LPD 11

De leerlingen verklaren fenomenen en toepassingen uit het dagelijks leven aan de hand van de concepten temperatuur en warmte.

Concreet:

- Leerlingen verklaren het fenomeen van de opwarming van de aarde aan de hand van de concepten temperatuur en warmte. Eenvoudig filmpje om het verschil uit te leggen: [warmte en temperatuur PIF - YouTube](#)

DUURZAAM VERANTWOORDELIJHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN VOOR DE MENS

🌍 II-MaVo-a - LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

Concreet:

- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/10/21/gletsjers/>
- <https://www.sogetinformed.com/nl> en daaronder terug te vinden <https://www.sogetinformed.com/nl/get-informed>

DUURZAAM VERANTWOORDELIJHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN VOOR DE MENS

🌍 II-MaVo-a - LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

🌍 II-MaVo-a - LPD 17

De leerlingen passen systeemdenken toe bij duurzaamheidskwesties.

Concreet:

- [Van het toilet naar uw glas: systeemdenken in de praktijk | De Tijd](#)

🌍 II-Nat-a - LPD 18

De leerlingen **leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen** de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Concreet:

- Uitdagingen waarmee onze maatschappij geconfronteerd wordt zijn vaak een drijfveer voor onderzoek en ontwikkeling. Maatschappelijke uitdagingen die in de actualiteit aan bod komen kunnen een goede aanknopingsvormen om de onderlinge wisselwerking met natuurwetenschappen, technische wetenschappen en wiskunde te bespreken.
- Contexten en maatschappelijke uitdagingen zoals klimaatverandering, hernieuwbare energie, watervoorziening oceaانvervuiling kunnen aan bod komen ..
- De rol van wiskunde om bijvoorbeeld hoeveelheden exact te bepalen, het verloop van evoluties te voorspellen, om kansen te berekenen ... Denk aan de stijging van de zee en wat dit betekent voor België
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/09/02/stijgende-zeespiegel-in-belgie/>
<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/11/06/vlaanderen-onder-water/>
- Het is de bedoeling om de link te leggen naar de duurzame ontwikkelingsdoelen geformuleerd door de Verenigde Naties (SDG's, Sustainable Development Goals)

<https://www.sdgs.be/nl> - denk vooral aan doel 13 (klimaatactie) en 14 (leven in het water)

EEN VEILIG HUIS, EEN WARME THUIS!

🌍 II-MaVo-a

🌍 II-Nat-a

📖 II-Ned-a

📐 II-Wis-a

📺 II-GLI-ddaa

📺 II-GFL-ddaa

📺 II-ENFR-a

LEVEN EN GEZONDHEID

🌍 II-Nat-a - LPD 1

De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van (virussen, bacteriën en) schimmels.

🌍 II-Nat-a - LPD 2

De leerlingen leggen uit hoe de mens de negatieve rol van micro-organismen kan inperken.

Concreet:

- leerlingen weten wat schimmels zijn.
- <https://www.antigifcentrum.be/andere/schimmels-woningen>
- <https://radar.avrotros.nl/hulp-tips/hulpstukken/item/hoe-ongezond-is-schimmel-in-huis/>
- [6 tips om Schimmel te Voorkomen \(solvari.be\)](#), en videofragment [Vraag het de vakman - Hoe voorkom je vocht en schimmel in huis? - Bing video](#) Let op: dit zijn voorbeelden van publieportages -> 📖 II-Ned-a - LPD 5

MATERIE EN VEILIGHEID

🌍 II-Nat-a - LPD 6

De leerlingen geven voorbeelden van zuivere stoffen, homogene en heterogene mengsels in het dagelijks leven.

🌍 II-Nat-a - LPD 18

De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, ~~technische wetenschappen, wiskunde~~ en de maatschappij.

Concreet:

- Frituurvet niet door de afvoer, want water en olie mengen zich niet. Pampers en maandverbanden niet in het toilet.
- Over waterzuivering: [Waterzuivering | Aquafin](#) met eventueel een bezoek aan een waterzuiveringsstation in de buurt.
- Proefje - Water zuiveren: van slootwater naar drinkwater (van durven naar doen: zou je slootwater drinken?)
<https://www.youtube.com/watch?v=G9Ru2kWoq14>
- Veel info via <https://djapo.be/secundair/>

🌍 II-Nat-a - LPD 7

De leerlingen illustreren dat mengsels via eenvoudige scheidingstechnieken kunnen uitgesplitst worden in één of meerdere bestanddelen.

Concreet:

- Scheidingstechnieken waar leerlingen in het dagelijks leven mee in contact komen:

- o koffie of thee zetten, bloem zeven, groenten wassen, een eierdooier afscheiden,
- o een zeef in de vaatwasmachine,
- o een stoffilter in de droogkast en de stofzuiger...

II-Nat-a - LPD 8

De leerlingen brengen chemische stoffen en chemische formules in verband met fenomenen of toepassingen in het dagelijks leven.

Concreet:

- o CO-vergiftiging
- o brand: zuurstofgas (O₂) / water (H₂O)
- o Sodastream (CO₂)
- o uitgeademde lucht (CO₂) --> verluchten

II-Nat-a - LPD 14

De leerlingen **werken geïnformeerd** op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.

Concreet:

- o Het is belangrijk om de attitude te ontwikkelen om geïnformeerd te werken. Dat kan door gebruik te maken van informatie zoals pictogrammen en symbolen op een etiket, handleidingen, onderhoudsvoorschriften, instructiekaarten, (werk)tekeningen en richtlijnen i.v.m. het omgaan met chemische en biologische stoffen (bv. aan de hand van infoposters).
<https://www.brandwonden.be/nl/preventie/familie/pictogrammen>
- o Duurzaam omgaan met systemen zoals door onderhouden en reinigen van systemen in proefopstellingen ...
- o Materialen en chemische stoffen zoals zepen en detergents, ontsmettingsalcohol, veilig omgaan met kleurstoffen en indicatoren ..
- o Technische systemen zoals meetinstrumenten, computers, handwerkgereedschappen, glaswerk.

ENERGIE

II-Nat-a - LPD 9

De leerlingen **verklaren** fenomenen en toepassingen uit het dagelijkse leven aan de hand van kracht of druk.

Concreet:

- o Je kan aandacht besteden aan toepassingen van krachten zoals de hefboomwerking bij het inzetten van gereedschappen, het evenwichtig beladen van een (aanhang)wagen, plaatsen van een ladder, opbouwen van een stelling... (meer info voor de leerkracht op een begrijpelijke manier voorgesteld):
<https://www.mot.be/webhdfs/v1/website/beleven/aanbod-voor-scholen/lesmateriaal/leerkrachten/hefbomen-leerkracht.pdf>
- o <https://www.hubo.be/nl/hulp-en-advies/veilig-klussen.html>
- o Bij een verhuis: ergonomisch handelen
<https://www.ergonomiesite.be/tips-heffen-tillen/>

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a- LPD 7

De leerlingen leggen het verband tussen een 3D-situatie en 2D-voorstelling ervan:

- o interpreteren van 2D-voorstellingen van een 3D-situatie;
- o beschrijven van een 3D-situatie a.d.h.v. een gegeven 2D-voorstelling.

Concreet:

Werken met online 3D-rondleidingen bv. rondleiding in het Anne Frankhuis (her rond kan ook uitgebreider gewerkt worden binnen

dit thema) - <https://www.annefrank.org/nl/over-ons/wat-we-doen/publicaties/het-anne-frank-huis-virtual-reality/>
<https://www.ikea.com/nl/nl/campaigns/4-stappenplan-voor-het-ontwerpen-van-je-keuken-pub781335f0>

Google afbeelding, geef in 'Plan in 3D' - je kan rond deze plannen een gericht aantal vragen tellen over de indeling, aantal kamers (slaapkamers, badkamers, garage of niet/in huis of vrijstaand, nog een verdieping er boven? Hoe is dit zichtbaar?...?) soort woning, wat hen aanspreekt (Waarom/waarom niet?)

II-Wis-a- LPD 8

De leerlingen schetsen een eenvoudige 2D-voorstelling van een 3D-situatie.

Concreet:

De nadruk ligt op het actief zelf schetsen van plattegronden of aanzichten van een 3D-situaties (bv. een gebouw/huis) Tekenen op schaal is ook een mogelijkheid (let op: leerplandoel legt nadruk op 'schetsen')

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEDEN

II-Wis-a - LPD 4

De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele en decimale getallen, breuken, procenten en verhoudingen.

II-Wis-a - LPD 6

De leerlingen passen benaderingstechnieken toe zonder ICT: zinvol afronden en schatten van de resultaten van metingen en bewerkingen.

II-Wis-a - LPD 9

De leerlingen gebruiken op een gepaste manier meetwaarden, grootheden en eenheden en herleiden in functie van de context.

Concreet:

- o Bij woningen en inkleding van kamers wordt er gewerkt met meter en centimeter. Laat leerlingen lengtes en oppervlaktes inschatten, bv. afgestemd op de lengte/breedte van een bed, de diepte van een kast... Laat narekenen met de werkelijke afstanden, gebruik hierbij de juiste grootheden.
- o Zie vb.3 in onderstaande bundel.

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEDEN – UITGEWERKTE VOORBEELDEN

Voorbeeld 1

(Bron: Paralleloets bij de peiling PAV – Functionele rekenvaardigheid, ministerie van onderwijs en vorming)

Op zondag 18 september keken 663 936 mensen in Vlaanderen naar 'Flikken Maastricht'. Dat was 30% van alle televisiekijkers in Vlaanderen.

Hoeveel mensen keken die avond televisie in Vlaanderen?

Analyse van het probleem - moeilijkheden

- Het totaal aantal kijkers wordt gevraagd, i.p.v. "bereken 30% van ...".

Mogelijke denkstrategieën

- Regel van drie
- Visueel voorstellen - voorstellen met een strook
- Schattend rekenen

Mogelijke oplossing

663 936 kijkers komt overeen met 30% van alle kijkers.

Voorbeelden FRV - uitgewerkte voorbeelden

PDF-document

PADLET DRIVE

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

II-MaVo-a - LPD 6

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

- o Heel wat materiaal uit de actualiteit/nieuwsberichten

- Reportages van Vranckx ([Vranckx | VRT NU](#))
- <https://www.amnesty-international.be/nieuws>

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- Migratie is van alle tijden - Verschillende migratieroutes doorheen de tijd in kaart brengen.
- Waarom migreren mensen?
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/02/24/vluchtelingen-beleid-eu/>
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/02/24/vluchtelingen-basis/>
- <https://www.mo.be/category/thema/maatschappij/sociaal-maatschappelijk/migratie>

II-MaVo-a - LPD 19

De leerlingen beschrijven de demografische evolutie in verschillende regio's in de wereld en de ruimtelijke gevolgen er van.

Concreet:

- Migratie: oorzaken, gevolgen, migratiestromen
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/01/23/migratieroute-s-naar-europa--mogelijkheden--obstakels-en-gevaren/>

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

Zie uitwerking bij LPD11 en 19 van Mavo, bij concreet (denk aan woorden als bevolkingsdichtheid, geboortecijfer, bevolkingsgroei, vergrijzing, migratiestromen, (eerkend) vluchteling, migrant, asielzoeker, transmigrant -> niet kennis om de kennis maar vooral via oefenmomenten om in te zetten bij debat, overleg, presentatie...)

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a - LPD 1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteit waartoe je behoort.

II-MaVo-a - LPD 2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor:

- gemeenschappelijke afspraken
- het constructief omgaan met conflictsituaties

II-GFL-ddaa - LPD5

* De leerlingen gaan op een respectvolle en zorgzame manier met elkaar om door sociaal vaardig te worden en elkaar feedback te geven.

II-GFL-ddaa - LPD40

* De leerlingen gaan op een respectvolle manier om met afspraken en regels.

Concreet:

- Gezelschapsspel dat je volledig gratis kan downloaden, eventueel aanpassen indien nodig: <https://www.europahuis.be/nl/aanbod/volwassenen/les-materiaal/spel-vluchtelingen-europa>

- Online game met leerlingenpakket: <https://www.verhaalvanmijnvlucht.nl/>
- Deze app laat leerlingen zich verplaatsen in rol van een vluchteling van hun eigen leeftijd. Leerling kiest een personage. Deze persoon moet vluchten. De leerlingen moet telkens bepalen welke keuze de vluchteling maakt. Wel of niet je broertje meenemen, wel of niet je aansluiten bij andere vluchtelingen. Leerlingen kunnen zich zo inleven in de moeilijke situaties van vluchtelingen en er zo meer begrip voor krijgen. <https://eduapp.nl/apps/my-life-as-a-refugee/reacties>
- I am mosul: Vluchten voor de oorlog. <https://humanityhouse.org/digiles-hoe-overleef-jij-een-oorlog/>

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-Ned-a - LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Concreet:

- Boek 'Bede aan de zee' van Khaled Hosseini, mooi geïllustreerd door Dan Williams.
- Kortverhalen uit het boek 'Overhaald' met uitgewerkte lesfiches [Overhaald | Arteveldehogeschool Gent](#) (Een literatuurhandboek met nieuwe verhalen voor laagtaalvaardige en anderstalige leerlingen tussen 11 en 19 jaar. De verhalen zijn aangepast aan de leefwereld en het taalniveau van die jongeren, maar dagen hen tegelijkertijd inhoudelijk uit en stimuleren hun leesmotivatie. Met de kortverhalen en gedichten van onder meer Lize Spit, Herman Brusselmans en Fikry El Azzouzi kunnen de jongeren zelf lezen of kunnen leerlingen aan de slag). Bij dit thema kan je op niveau 2 het kortverhaal 'Majnun de toi/Gek op jou' van Laïla Koubaa gebruiken met aansluitend een verwijzing naar het toneelstuk 'Othello' van Shakespeare.
- Silent book (boek zonder woorden) 'Mirror' van Jeannie Baker met daarin twee verhalen van twee culturen (verschillend maar heel gelijklopend) en 'De aankomst' van Shaun Tan (*De aankomst* is een verhaal zonder woorden. Dat zet je als lezer willens nillens in de schoenen van de migrant. Net als hijzelf raak je beduusd van zoveel onbegrijpelijks, moet je betekenis zoeken achter alles wat je ziet, en ervaar je opluchting en verwondering als je eindelijk begrijpt waar dingen voor dienen en wat mensen willen duidelijk maken).

II-MaVo-a - LPD 28

De leerlingen drukken de eigen interesse voor kunst- en cultuuruitingen uit.

II-MaVo-a - LPD 31

De leerlingen analyseren hoe onderwerp, bedoelingen vormgeving elkaar onderling beïnvloeden in kunst- en cultuuruitingen.

Concreet:

- Niveau 'beschouwen'
- Je kan hier aan de slag met Ugly Belgian Houses, heel wat foto's zijn terug te vinden via google. Er is ook een twitter- en facebookpagina. Leerlingen kunnen keuzes maken (Echt lelijk? Meest lelijk? wat zou dit huis mooier maken,...)
- Werken met bekende schilderijen van Van Gogh ('Het gele huis', 'Huizen in Auvers', 'De slaapkamer', 'Achterkanten van huizen', 'Huizen in de voorkant van een heuvel', 'Landschap met huizen', 'De sterrennacht',...)
- <https://www.mixedgrill.nl/trippy-schilderijen-huizen/> Gabriëlle Garland, New Yorkse kunstenaar schildert huizen waar telkens iets niet aan klopt maar net dit maakt het spannend...

II-MaVo-a - LPD 32

De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.

Concreet:

- Gaat echt over creëren
- Koppelen aan bovenstaande doelen (Ugly Houses, Van Gogh - van naturalisme naar impressionisme - of Gabrielle Garland kunnen inspireren om zelf aan de slag te gaan bv. met hun eigen huis, een freaky huis in de buurt, een huis van hun dromen, een huis uit de boekjes, hun eigen slaapkamer...

II-MaVo-a - LPD 34 (bouwt verder op LPD32)

De leerlingen drukken hun waardering voor vormgeving en inhoud van kunst- en cultuuruitingen uit.

Concreet:

- Leerlingen vormen een persoonlijk en gefundeerd waardeoordeel over bv. de eerder geziene werken nu ze zelf aan de slag gegaan zijn. Dit kan bv. door een top 5 samen te stellen van geziene werken of door te werken met een gradenboog (waar zet je de waarde?)

MATERIAL BOY/GIRL (in 2021/2022)

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a- LPD1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

Concreet:

- Groepsidentiteit: Apple versus Android? hebben je vrienden dezelfde gsm als jij, of van hetzelfde merk? Of niet? Kocht je ooit al een specifieke gsm om erbij te horen?

II-GFL-ddaa -LPD 40

De leerlingen gaan op een respectvolle manier om met afspraken en regels.

Concreet:

- gsm etiquette? Op school? Op restaurant? Aan tafel? ...

II-ENFRA-a- LPD 07*

De leerlingen tonen interesse in culturele contexten met het Engels of Frans als officiële taal.

Concreet:

- emoji's? afkortingen in sms-taal die uit andere talen komen? WTF? BFF? uit het Engels, of TQT uit het Frans?

RECHTVAARDIGHEID? DEMONSTRATIE EN BURGERSCHAP

II-MaVo-a- LPD 7

De leerlingen lichten sociale rechtvaardigheid en

onrechtvaardigheid toe aan de hand van concrete voorbeelden rond (kans)armoede met aandacht voor

- ongelijke toegang tot basisbehoeften;
- armoedebestrijding;
- sociale ongelijkheid.

Concreet:

- ontginning van grondstoffen voor gsm's : o.a. kobalt ... onder welke omstandigheden?

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-Ned-a- 08

De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.

Concreet:

- sms-gedicht: één iemand stuurt een zin door. De anderen vullen telkens met een extra zin aan en sturen door tot de hele klas meegedaan heeft.

II-MaVo-a- 29*

De leerlingen tonen interesse voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.

Concreet:

- Laat leerlingen een mooie foto over het onderwerp "school" maken met hun smartphone. Alle bewerkingen zijn toegestaan. Laat leerlingen hun foto's delen en elkaars foto's becommentariëren.

II-MaVo-a- 30

De leerlingen tonen aan dat ze onderwerp en bedoeling van kunst- en cultuuruitingen op verschillende manieren kunnen waarnemen en interpreteren.

Concreet:

- Zie vorige: foto kan expliciet zijn (schoolgebouw) of impliciet (enkel een vage rode balpen op een wazige achtergrond)

II-MaVo-a- 32

De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.

Concreet:

- Laat leerlingen een mooie foto over het onderwerp "school" maken met hun smartphone. Alle bewerkingen zijn toegestaan. Laat leerlingen hun foto's delen en elkaars foto's becommentariëren.

II-MaVo-a- 34

De leerlingen drukken hun waardering voor vormgeving en inhoud van kunst- en cultuuruitingen uit.

Concreet:

- Foto's beoordelen

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a-11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- cultureel (kledij, muziek, vrije tijd...)
- sociaal (organisatie van het samenleven - fase van de jeugd)

II-MaVo-a-14

De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

Concreet:

- Leven zonder smartphone? Hoe ging dat? Wat kan nu dat vroeger moeilijker was?
<https://www.quest.nl/mens/psychologie/a30624515/leven-zonder-smartphone-waarom-moeilijk/> en <https://www.businessinsider.nl/12-manieren-waarop-de-smartphone-je-leven-minder-prettig-maakt/>
- Filmpje Kids react rond telefoon:
<https://www.youtube.com/watch?v=XkuirEweZvM>
- Filmpje Kids react rond walkman:
https://www.youtube.com/watch?v=Uk_vV-JRZ6E
- Filmpje Kids react rond computers:
<https://www.youtube.com/watch?v=PF7EpEnglgk>
- Filmpje Kids react rond typmachines:
<https://www.youtube.com/watch?v=vfxRfkZdiAQ>
- Filmpje Kids react rond videorecorders:
<https://www.youtube.com/watch?v=kesMOzzNBiQ>

II-MaVo-a-18

De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.

Concreet:

- Waar komen alle grondstoffen vandaan?

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-Ned-a- * LPD1

De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

Concreet:

- Leerlingen lezen reviews over smartphones op verkoopsites zoals Bol.com, Coolblue, Vandenborre

II-Ned-a- * LPD2

De leerlingen tonen bereidheid en durf om met taal aan de slag te gaan.

Concreet:

- Zelf een reviews schrijven over hun eigen smartphone: sterke punten, zwakke punten? Criteria?

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- Laat leerlingen een review lezen.
- Laat leerlingen over dit teksttype reflecteren vanuit het communicatiemodel: wat is doel van een review? Wat moet er zeker in (boodschap)?
- Je kan na het bestuderen van een aantal reviews samen met leerlingen een schrijfkader opbouwen

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet

- Lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, Coolblue, Vandenborre , ...

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals Bol.com, Coolblue, Vandenborre ....: Welke opmerkingen zijn relevant? Hoelang wordt de smartphone al gebruikt? Van wanneer dateert de review?

II-Ned-a - LPD 6

De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 24

Concreet:

- Laat leerlingen zelf een review schrijven over hun eigen smartphone: sterke punten, zwakke punten? criteria?
- Je kan leerlingen ter ondersteuning een schrijfkader aanbieden.

II-Ned-a - LPD 9

De leerlingen nemen deel aan mondelinge en schriftelijke interactie

Afbakening minimumvereisten: zie leerplan p. 24

Concreet:

- zelf een review schrijven over hun eigen smartphone: sterke punten, zwakke punten? criteria?

II-Ned-a - LPD 15

De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Afbakening: zie leerplan p. 25

Concreet:

- spelling

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- woordenschat specifiek voor een review van een smartphone: batterijduur, schermgrootte...

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-ENFR-a - LPD 2*

De leerlingen tonen bereidheid en durf om te communiceren.

Concreet:

- Zelf een review schrijven over hun eigen smartphone: sterke punten, zwakke punten? Criteria?

II-ENFR-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, Coolblue, Vandenborre...

II-ENFRA-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23

Concreet:

- Lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, Coolblue, Vandenborre , ...

II- ENFRA -a - LPD 5

De leerlingen verwoorden mondeling en schriftelijk boodschappen,

feiten, gevoelens en meningen met behulp van zinnen, sleutelwoorden of op basis van een voorbeeld of modellen.

Afbakening minimumvereisten: zie leerplan p. 23-24

Concreet:

- Leerlingen schrijven een review in het Engels/Frans.

 II- ENFRA -a - LPD 6

De leerlingen nemen actief deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.

Afbakening minimumvereisten: zie leerplan p. 24-25

Concreet:

- zelf een review schrijven in het Engels/Frans over hun eigen smartphone: sterke punten, zwakke punten? criteria?

 II-ENFRA-a - LPD 9

De leerlingen gebruiken bij communicatie transparante woorden, vertrouwde woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer elementair repertoire.

Concreet:

- specifieke woordenschat. Processor (transparant woord) chipset (idem) frequente woorden: batterijduur, schermgrootte, ...

 II-ENFRA-a - LPD 11

De leerlingen gebruiken deze kenniselementen voor doelgerichte communicatie.

Afbakening kenniselementen: zie leerplan p. 25-26

Concreet:

- Laat leerlingen de woorden / woordcombinaties gebruiken bij het schrijven van hun review.

 II-ENFRA-a - LPD 12

De leerlingen communiceren doelgericht: ze houden rekening met het beoogde doel, het doelpubliek, het gebruikte kanaal, de context en beleefdheidsconventies.

Concreet:

- doel van de review? publiek? kanaal = beperkingen qua lettertekens en lengte van de review.

 II-ENFRA-a - LPD 13

De leerlingen zetten strategieën in met het oog op doelgerichte communicatie, ook bij falende communicatie.

Afbakening strategieën: zie leerplan p. 26-27

Concreet:

- voorbeelden bekijken, vergelijken met Nederlandstalige reviews, vertaalsites: deepl.com, google translate, reverso context.

ZORGEN VOOR ZICHZELF EN RESPECTVOL OMGAAN MET DE ANDEREN

 II-MaVo-a-LPD 9

De leerlingen gaan de relationele en seksuele integriteit in concrete situaties na.

Concreet:

- verschillende emoties en verwachtingen bij jongeren t.a.v. vriendschap, verliefdheid of bij de eerste seksuele ervaring.
- Belang van goede afspraken
- naaktfoto's via social media
- loverboys
- sexting: zie reportages op KLAAR (Archief voor onderwijs) en materiaal op sensoa en alles over seks. Grenzen aangeven bij flirtgedrag: wat is aanvaardbaar? Wat niet?

 II-MaVo-a-LPD 10

De leerlingen analyseren aan de hand van concrete situaties verschillende weerbare reacties op handelingen die in strijd zijn met de seksuele gezondheid en integriteit.

Concreet:

- Verhaal van Peter Vandeviere en Stan van Samang: online in de val gelokt. Iemand die expliciete beelden van je vraagt, online?

 II-GFL-ddaa *3

De leerlingen vragen indien nodig ondersteuning en hulp bij persoonlijke problemen en voor problemen met anderen.

Concreet:

- Waar kan je terecht als het fout loopt? Verspreiding van expliciete beelden van jou zonder je toestemming?

 II-GFL-ddaa 4

De leerlingen weten waar en waarvoor ze hulp en begeleiding kunnen zoeken.

Concreet:

- Waar kan je terecht als het fout loopt? Verspreiding van expliciete beelden van jou zonder je toestemming?

 II-GFL-ddaa *6

De leerlingen dragen zorg voor de fysieke en mentale grenzen van zichzelf en van anderen.

Concreet:

- Waar stopt flirtgedrag? Hoe reageer jij als het foutloopt? Bij jou of bij een vriend(in). Impact van social media op het zelfbeeld van jongeren?

 II-GFL-ddaa - LPD 7*

De leerlingen gaan integer en respectvol om met de eigen gevoelens en met de gevoelens van anderen.

Concreet:

- Je kan met leerlingen in gesprek gaan rond flirtgedrag.

 II-GFL-ddaa LPD 9*

De leerlingen nemen hun verantwoordelijkheid op om pest- en uitsluitingsgedrag te voorkomen en ertegen te reageren.

Concreet:

- Cyberpesten

 II-GFL-ddaa - LPD 38

De leerlingen verplaatsen zich veilig als voetganger en fietser bij schoolse activiteiten. Zij kennen de verkeersregels en hebben oog voor risicofactoren.

Concreet:

- Je kan met leerlingen stilstaan bij het gevaar van smartphonegebruik in het verkeer, ook als voetganger. + steeds meer mensen met een koptelefoon op = je hoort het gevaar niet meer!

 II-GFL-ddaa 41*

De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

Concreet:

- Speelt ethiek een rol in je aankoop van een smartphone? = verhaal van de fairphone.

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, coolblue, vandenborre ....

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, coolblue, vandenborre ....

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, coolblue, vandenborre ....
-

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuwverworven frequente woorden; woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- woordenschat specifiek voor een review van een smartphone: batterijduur, schermgrootte, ...

II-GLI-ddaa - LPD 4

De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitale teksten te creëren.

Concreet:

- Gebruik van tekstverwerker om review op te stellen

II-GFL-ddaa- LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

Concreet:

- lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, coolblue, vandenborre ....: Welke opmerkingen zijn relevant? Hoelang wordt de smartphone al gebruikt? Van wanneer dateert de review?

II-GFL-ddaa- LPD 20

De leerlingen gebruiken verklarende en oriënterende overzichten.

Concreet:

- woordenboek

II-GFL-ddaa- LPD 24

De leerlingen presenteren informatie.

Concreet:

- eigen review

INFORMATIEVERWERVING EN - VERWERKING

II-ENFRA- a LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23

Concreet:

- Lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, coolblue, vandenborre ....

II-ENFRA-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23

Concreet:

- Lezen van reviews over smartphones op verkoopsites zoals bol.com, Coolblue, Vandenborre , ...

II- ENFRA -a - LPD 11

De leerlingen gebruiken deze kenniselementen voor doelgerichte communicatie.

Afbakening kenniselementen: zie leerplan p. 25-26

Concreet:

- Op basis van voorbeelden een eigen review opstellen, na selectie van argumenten

II- ENFRA -a - LPD 12

De leerlingen communiceren doelgericht: ze houden rekening met het beoogde doel, het doelpubliek, het gebruikte kanaal, de context en beleefdheidsconventies.

Concreet:

- Doel van de review? publiek? kanaal = beperkingen qua lettertekens en lengte van de review.

II- ENFRA -a - LPD 13

De leerlingen zetten strategieën in met het oog op doelgerichte communicatie, ook bij falende communicatie.

Afbakening strategieën: zie leerplan p. 26-27.

Concreet:

- voorbeelden bekijken bij twijfel, vergelijken met Nederlandstalige reviews, vertaalsites: deepl.com, Google Translate, reverso context.

DIGITALE COMMUNICATIE EN MEDIAWIJSHEID

II-GLI-ddaa-LPD 02

De leerlingen tonen zelfvertrouwen bij het verkennen en gebruiken van digitale infrastructuur en toepassingen.

Concreet:

- surfen op internet, scrollen door sites en reviews

II-GLI-ddaa-LPD 16

De leerlingen beoordelen de mogelijkheden en risico's van hun eigen en andermans gebruik van media en internet.

Concreet:

- betrouwbaarheid van reviews? Wie schrijft dat? Weinig reviews versus veel reviews = betrouwbaarheid ?

RECHTVAARDIGHEID, DEMOCRATIE EN BURGERSCHAP

II-MaVo-a - 06

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

Ontginning van grondstoffen voor gsm's : o.a. kobalt ... onder welke omstandigheden?

II-MaVo-a - 07

De leerlingen lichten sociale rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid toe aan de hand van concrete voorbeelden rond (kans)armoede met aandacht voor:

- o ongelijke toegang tot basisbehoeften;
- o armoedebestrijding;
- o sociale ongelijkheid.

Concreet:

Kan je nog leven zonder gsm? Kan je nog zonder internet? Is dat voor iedereen bereikbaar?

II-GFL-ddaa - 13*

De leerlingen ontwikkelen een integrale, zorgzame en op duurzaamheid gerichte levenshouding.

Concreet:

Duurzaamheid van een smartphone?

II-GFL-ddaa - 41*

De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

Concreet:

Speelt ethiek een rol in je keuze voor een smartphone?

- o Vergelijken van gsm met of zonder abonnement

II-MaVo-a - LPD 27

De leerlingen bespreken een concreet schadegeval aan de hand van een aangifteformulier met aandacht voor:

- o verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid;
- o verzekeringscontract met inbegrip van franchise.

Concreet/

- o Verzekering van gsm? Wat wordt er gedekt? Welke franchise? Wordt steeds vaker aangeboden bij een abonnement.

II-Wis-a-04

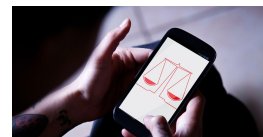
De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele en decimale getallen, breuken, procenten en verhoudingen.

Concreet:

- o Kortingspercentages
- o Berekenen van de effectieve kostprijs van een gsm bv. op jaarbasis

Garantie

Garantie Dossier Na 1,5 jaar heeft mijn gsm de geest gegeven. Volgens de verkoper bedraagt de fabrieksgarantie slechts één jaar. Wat nu? De fabrikant kan gratis een commerciële garantie aanbieden. Die fabrieksgarantie is dan een aanvulling op de wettelijke garantie, bijvoorbeeld doordat de fabrikant niet eist dat u, als je later dan zes maanden na aankoop een defect vaststelt, moet kunnen bewijzen dat dit al bestond bij levering.

WWW.TEST-AANKOOP.BE

ECONOMIE & WERK TIP:

<https://www.imec.be/nl/expertises/techtrends/imecdigimeter/digimeter-2020>

II-MaVo-a - LPD 25

De leerlingen illustreren dat de prijs van een aankoop beïnvloed wordt door kortingen, eenmalige kosten en terugkerende kosten.

Afbakening:

Basisverplichtingen van koper en verkoper bij het sluiten van een koopcontract

Concreet:

- o Veel jongeren verdienen tegenwoordig een centje bij. Zij schaffen zich duurdere zaken aan. Wat als die dingen kapot gaan? Als je een roerend goed koopt (een elektrisch toestel, een salon, een auto...), dan heb je altijd recht op de wettelijk garantie van twee jaar. Vaak krijg je ook het recht op garantie van de fabrikant, de "commerciële garantie" of "fabrieksgarantie". Daarnaast heb je vaak nog de mogelijkheid om een bijkomende commerciële garantie te kopen bij de winkel waar je de aankoop deed. Maar wat is precies het verschil tussen deze vormen van garantie?
- o Interessante website: <https://www.test-aankoop.be/familie-prive/consumentenrechten/dossier/garantie/commerciel-e-garantie>
- o aankoop van een gsm: eenmalige kosten (aankoop) terugkerende kosten (schermbeveiliging, hoesje, maandelijks abonnement) en kortingen (koppelverkoop gsm + abonnement)

II-MaVo-a - LPD 26

De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewuste budgettaire keuzes bij aankopen.

Concreet:

FUNCTIONELE REKENVAARDIGHEDEN

II-Wis-a - 04

De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele en decimale getallen, breuken, procenten en verhoudingen.

Concreet:

Een smartphone kan meer dan bellen: gebruiken van je smartphone als rekenmachine. Wat kan er allemaal mee?

II-Wis-a - 13

De leerlingen interpreteren de mediaan, het rekenkundig gemiddelde en de variatiebreedte van numerieke gegevens **op basis van berekeningen met ICT**.

Concreet:

Gemiddelde kostprijs van een gsm in de klas versus mediaan? Variatiebreedte = verschil tussen duurste en goedkoopste

GRAFISCHE VOORSTELLINGEN OPSTELLEN EN INTERPRETEREN

II-Wis-a - 11

De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.

Concreet:

Informatie over smartphones (kostprijs, gebruik, recyclage, levensduur) aflezen uit een tabel of grafiek

II-Wis-a - 13

De leerlingen interpreteren de mediaan, het rekenkundig gemiddelde en de variatiebreedte van numerieke gegevens **op basis van berekeningen met ICT**.

Concreet:

Zelf info omzetten naar een grafiek of tabel: bvb gemiddelde kostprijs van een gsm

II-Wis-a - 14

De leerlingen interpreteren kwantitatieve informatie uit grafische voorstellingen: frequentietabel met absolute en relatieve frequenties, staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram en histogram.

Concreet:

Zelf info omzetten naar een grafiek of tabel: bvb gemiddelde kostprijs van een gsm

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

II-Nat-a-18

De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Concreet:

- Recyclage van gsm's ?
- Gebruik van satellieten voor internet op; onze gsm's en gps van de gsm = wisselwerking.

LEVEN EN GEZONDHEID

II-Nat-a-01

De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van virussen, bacteriën en schimmels.

Concreet:

bacteriën op een gsm: <https://www.libelle.nl/huis-tuin-feestje/bacterien-smartphone/>

II-GFL-ddaa-35

De leerlingen analyseren oorzaken en effecten van verslavingen bij zichzelf en bij anderen.

Concreet:

Smartphoneverslaving?

ENERGIE

II-Nat-a - 10

De leerlingen gebruiken de decibelschaal om fenomenen, toepassingen en veiligheidsaspecten rond geluid uit het dagelijks leven te verklaren.

Concreet:

Geluidsvolume in oortjes en koptelefoons.

II-Nat-a - 11

De leerlingen verklaren fenomenen en toepassingen uit het dagelijks leven aan de hand van de concepten temperatuur en warmte.

Concreet:

Smartphone wordt warm tijdens het opladen? Hoe komt dat?

II-Nat-a - 12

De leerlingen maken een visuele voorstelling van de energieomzettingen in een systeem.

Concreet:

Batterijduur van een smartphone en oplaadtijd: energie en tijd.

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN DE MENS

II-MaVo-a-17

De leerlingen passen systeendenken toe bij duurzaamheidskwesties.

Concreet:

- Smartphones en duurzaamheid? Levensduur van een smartphone?

II-MaVo-a-18

De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.

Concreet:

- zie hoger: grondstoffen

II-Nat-a-17

De leerlingen beargumenteren vanuit verschillende invalshoeken en criteria keuzes bij het gebruik van technische systemen.

Concreet:

- Welke criteria geven de doorslag bij aankoop van een smartphone? Spelen enkele technische criteria mee of ook criteria m.b.t. duurzaamheid?

II-Nat-a-18

De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Concreet:

- Recyclage en duurzaamheid van ene smartphone

II-GFL-ddaa-13*

De leerlingen ontwikkelen een integere, zorgzame en op duurzaamheid gerichte levenshouding.

Concreet:

- Recyclage en duurzaamheid van ene smartphone

II-GFL-ddaa-14

Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving.

Concreet:

- Recyclage en duurzaamheid van ene smartphone <https://www.mo.be/nieuws/waarom-het-belangrijk-om-uw-oude-gsm-te-recycleren>

ALLE-MACHT-IG!

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a - LPD 2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

Concreet:

- Je kan gebruik maken van de toolbox diversiteit van [De Ambrassade](#). Hierin vind je tools en methodieken voor

diversiteitsmedewerkers in het jeugdwerk. Dit is zeker ook bruikbaar in het onderwijs.

- Je kan verwijzen naar samenlevingen met en zonder inspraak.
- Video: '[Wat is een dictatuur?](#)'
- Video: '[Top tien zaken die verboden zijn in Noord-Korea](#)'

II-MaVo-a - LPD 3

De leerlingen passen vaardigheden toe om respectvol en gastvrij met individuen en groepen om te gaan in een diverse samenleving met aandacht voor:

- *gemeenschappelijke afspraken*
- *het constructief omgaan met conflictsituaties*

Concreet:

- Leerlingen verkennen bij de start van het schooljaar het schoolreglement.
- Leerlingen ontdekken via het schoolreglement waar ze terecht kunnen in geval van conflictsituaties op school.

II-MaVo-a - LPD 4

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

Concreet:

- Je kan verwijzen naar de Netflixserie *We are the Wave* (Wir sind die Welle), naar het beroemde boek *The Wave* (Die Welle).

RECHTVAARDIGHEID, DIVERSITEIT EN BURGERSCHAP

II-MaVo-a - LPD 8

De leerlingen lichten aan de hand van actuele gebeurtenissen toe hoe besluitvorming in een democratie werkt.

Concreet:

- Je kan een bezoek brengen aan de plaatselijke gemeentediensten of het gemeentehuis (bv. afspraak met een schepen of de burgemeester).
- Je kan met de leerlingen op de [website van de federale overheid](#) staat de Belgische staatsstructuur verkennen of onderdelen ervan.
- Op de [website De Kracht van je stem](#) vind je een bundeling van allerlei lesmateriaal over de werking van de democratie.
- Je kan zelf [verkiezingen organiseren op school](#).
- Je kan verwijzen naar protesten en betogingen waarop burgers problemen proberen aan te kaarten: bv. de klimaatmarsen van jongeren

II-MAVO-a - LPD 8

De leerlingen lichten aan de hand van actuele gebeurtenissen toe hoe besluitvorming in een democratie werkt: randvoorwaarden, besluitvormingsorganen (+ werking) en bestuursniveaus.

Concreet:

- Voor een overzicht van de politieke organisatie (verschillende bestuursniveaus) kan je de website van de [federale staat België](#) raadplegen.
- Je vindt heel wat materiaal rond democratie op de website van [De Kracht van je stem](#).
- Je vindt [een lesmap voor de arbeidsmarktfinaliteit over democratie](#).
- Je kan gebruik maken van de [EDUbox Democratie](#).

II-MAVO-a - LPD 11

De leerlingen participeren actief in de besluitvorming in de school en daarbuiten en houden daarbij rekening met de rechten en plichten van iedereen.

Concreet:

- De leerlingen kunnen gestimuleerd worden om deel uit te maken van de leerlingenraad op school.
- Je kan in de klas ook werken met verantwoordelijken waarvoor verkiezingen moeten georganiseerd worden: bv. een sportverantwoordelijke, een MOS-verantwoordelijke, een klasverantwoordelijke...
- Je kan ook verkiezingen organiseren op school. [Deze map](#) kan je daarbij helpen.

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- Je kan met leerlingen stilstaan bij een aantal bestuursvormen uit het verleden bv. de democratie in Athene. Deze webquest kan je als leraar misschien op weg zetten: [Democratie in Athene](#). Andere bestuursvorm
- Je kan een wandeling of zoektocht maken langs enkele historische referentiepunten in de gemeente of in de buurt van de school: monumenten, standbeelden, pleinen, historische gebouwen, kerken, moskeeën, begraafplaatsen, forten, burchten, kastelen... Leerlingen kunnen de historische achtergrond opzoeken en vertellen en zeggen hoe zij het historisch element steeds hebben ervaren.

II-MaVo-a - LPD 12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

Concreet:

- Je kan de plaatselijke heemkundige kring contacteren. Die beschikt meestal over veel historisch bronnenmateriaal over diverse onderwerpen uit het dagelijks leven in de regio.
- Je kan ook in het archief van de school duiken. Dat biedt meestal een archief aan historische bronnen: oude foto's, grondplannen, foto's van de buurt, filmopnames, teksten, oude rapporten... enz.
- KADOC Leuven verzamelt heel wat historische informatie over scholen en inrichtende machten. <https://kadoc.kuleuven.be/>

INFORMATIEVERWERVING- EN VERWERKING

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken: concrete inhoud, herkenbare structuur, heldere samenhang en duidelijke verbanden

Concreet:

- Leerlingen halen informatie uit het schoolreglement. Ze denken na hoe die afspraken tot stand komen.
- Leerlingen kunnen gericht informatie rond afspraken en regels opzoeken in het schoolreglement.
- Leerlingen lezen eenvoudige folders of flyers bij verkiezingen.

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten.

Concreet:

- De leerlingen leggen verschillende bronnen over hetzelfde onderwerp naast elkaar (bv. documenten van de heemkundige kring over eenzelfde feit, bronnen uit het schoolarchief...) en ze vergelijken ze.

- De leerlingen vergelijken of onderzoeken flyers en berichten van politieke partijen op sociale media.

II-Ned-a - LPD 7

De leerlingen nemen geraadpleegde bronnen op in een biografie.

Concreet:

- Wanneer leerlingen documenten van de heemkundige kring of uit het schoolarchief raadplegen, zorgen ze voor een eenvoudige bronvermelding.
- Wanneer je een monumentenwandeling maakt in de gemeente, presenteren de leerlingen. De bronnen die ze hiervoor gebruikten, nemen de leerlingen op in een eenvoudige bronnenlijst.

DATA EN ONZEKERHEID

II-Wisk-a - LPD 11

De leerlingen interpreteren kwantitatieve informatie uit grafische voorstellingen: frequentietabel met absolute en relatieve frequenties, staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram en histogram.

Concreet:

- Leerlingen ontdekken in verkiezingspropaganda, ook op sociale media, dat politieke partijen vaak misleidende grafieken gebruiken om hun standpunten kracht bij te zetten.
- Soms gebruiken ook media foutieve gegevens: voorbeeld van de VRT over de Zweedse verkiezingen.

A SPACE ODYSSEY

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN DE MENS

II-MaVo-a - LPD 21: De leerlingen situeren plaatsen en processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit kosmografische invalshoek.

Concreet:

- De leerlingen onderscheiden planeten, manen en sterren.
- De leerlingen kennen de plaats van de Aarde in ons zonnestelsel.
- <https://www.spacepage.be/artikelen/het-zonnestelsel/algemeen/wat-is-het-zonnestelsel>

II-MaVo-a - LPD 15

De leerlingen beschrijven de bewegingen van de aarde en de gevolgen ervan op het leven.

Concreet:

- De leerlingen weten dat de beweging van de aarde rond de zon het jaar en de opeenvolging van de seizoenen bepaalt.
- De leerlingen weten hoe de draaiing van de aarde rond de eigen as dag en nacht doet ontstaan.
- De leerlingen krijgen de opdracht om het zonnestelsel op schaal uit te tekenen: stel bv. afstand aarde-zon = 1m, waar plaats je dan (berekenen) de andere planeten. teken dat daarna uit in de gang van het lokaal (of op de speelplaats)

en leg er eventueel opblaasbare modellen van de planeten bij

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-MaVo-a - LPD 32

De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.

Concreet:

- Laat leerlingen de vrije loop en - aansluitend bij LPD 21 (zie hoger) waar ze de onderlinge afstanden van planeten in het zonnestelsel voorstelden - maken een artistieke voorstelling van de verschillende planeten
- Ook de ruimtevaart zelf kan hier artistiek verwerkt worden

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a - LPD 13

De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen

Concreet:

- De leerlingen kunnen hier eventueel uitweiden over de ontdekking van aarde centraal en rond + planeten in een historisch perspectief, foutieve voorstellingen van de aarde (denk aan de Flat Earth Society - <https://www.tfes.org>) en zeker de ruimtevaart
- dit sluit aan bij LPD 21

IDENTITEIT IN DIVERSITEIT

II-MaVo-a - LPD 4

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, **machtsmisbruik en groepsdruk** om te gaan.

Concreet:

- Inleidende werkvorm "Ruimteschip" (Toolkit p. 34): Oefening om aan te tonen dat we op stereotypen terugvallen in situaties waar we over weinig informatie beschikken.

CLASH?!

II-MaVo-a

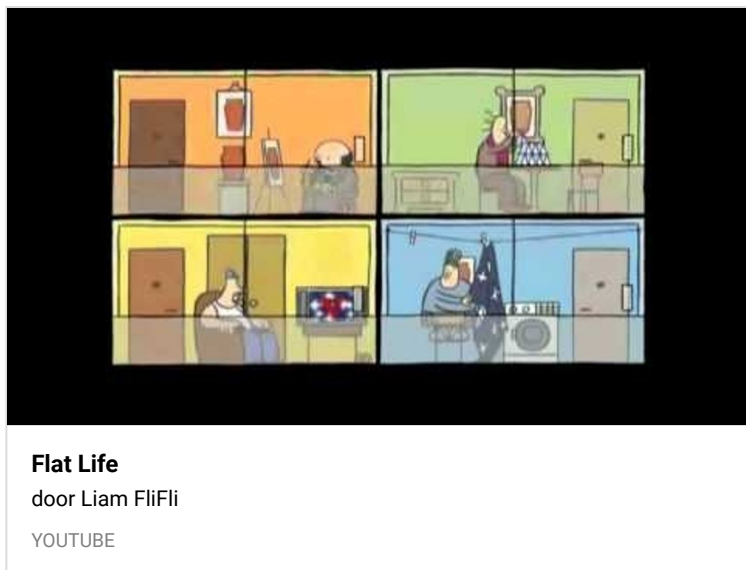
II-Nat-a

INTRODUCTIE THEMA

Concreet:

- o Je kan voor dit thema vertrekken vanuit de kortfilm Flat Life van Jonas Geirnaert.

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-Ned-a- LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

II-MaVo-a- LPD 29*

De leerlingen tonen interesse voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.

II-MaVo-a- LPD 31

De leerlingen analyseren hoe onderwerp, bedoeling en vormgeving elkaar onderling beïnvloeden in kunst- en cultuuruitingen.

II-MaVo-a- LPD 32

De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.

II-MaVo-a- LPD 34

De leerlingen drukken hun waardering voor vormgeving en inhoud van kunst- en cultuuruitingen uit.

Concreet:

- o **II-Ned-a- LPD 11:** Laat leerlingen de kortfilm in groepjes bekijken. Laat hen eerst voor zichzelf hun eerste individuele indruk/beleving verbeelden d.m.v. het toekennen van een aantal sterren met een korte motivering.
- o **II-MaVo-a- LPD 31:** Je kan met leerlingen de kortfilm analyseren. Laat leerlingen vervolgens in groepjes de kortfilm bespreken. Geef hen hiervoor een kijkwijzer mee. De kijkwijzer laat leerlingen eerst reflecteren over de inhoud van het filmpje (laat leerlingen reflecteren vanuit het standpunt van de bewoner van een pand of van een figurant) en de bedoeling ervan (vanuit het standpunt van de maker). Daarna verkennen ze op welke manier de vormgeving inspeelt op het onderwerp en de bedoeling. Leerlingen reflecteren over het filmpje als kunstenaar. Ze hebben aandacht voor kleur (Welke soorten kleuren zijn er gebruikt? Welke functie heeft kleur in het filmpje?) en voor humor (op welke manier maakt hij het filmpje humoristisch?)

- o **II-Ned-a- LPD 11:** Na de bespreking van de kortfilm al of niet gevolgd door een tweede kijkronde, kan je deze vraag opnieuw stellen. Zijn hun gedachten/gevoelens gewijzigd?
- o **II-MaVo-a- LPD 31:** Vervolgens kan je bijkomende kunstbeschuwing doen vanuit de werken van Eric Cremers. Link naar voorbeelden: <https://ericcremers.exto.org/>
- o **II-MaVo-a- LPD 32:** Geef leerlingen de opdrachten om na het beschouwen van de werken van Eric Cremers met hun groepje een constructie te bouwen met 5 wooneenheden. Geef volgende criteria mee:
  - Het resultaat ziet er niet uit als een flatgebouw
  - Het resultaat ziet er niet uit een straat met vijf huizen
  - Je kunt de vijf wooneenheden van elkaar onderscheiden
  - Er is aandacht in het kleurgebruik
  - Je kunt van de ene wooneenheid naar de andere kunnen gaan. (laddertjes, koorden, trapjes, glijbaan...)
- o **II-MaVo-a- LPD 34:** Laat leerlingen reflecteren op elkaars werk.

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a- LPD 3

De leerlingen passen vaardigheden toe om respectvol en gastvrij met individuen en groepen om te gaan in een diverse samenleving met aandacht voor:

- o gemeenschappelijke afspraken;
- o het constructief omgaan met conflictsituaties.

II-GFL-ddaa - LPD 40* De leerlingen gaan op een respectvolle manier om met afspraken en regels.

Concreet

- o Vanuit kortfilm Flat Life kom je met de leerlingen tot de vaststelling dat samenleven niet makkelijk is. Hoe komt dat?
- o Samenleven kan je vergemakkelijken door samen duidelijke afspraken te maken. Zijn er leerlingen die in een appartement wonen? Welke afspraken gelden er?
- o Denk met behulp van onderstaande cartoon na over de kracht van gemeenschappelijke afspraken.
- o Laat leerlingen vervolgens voor ze aan het groepswork rond Flat Life beginnen, nadenken over gemeenschappelijke afspraken. Leerlingen leven deze afspraken na tijdens het groepswork. Gebruik deze criteria op het einde van het groepswork om de samenwerking te evalueren. In welke mate lukte het ons als groep om met de afspraken om te gaan. Je kan daarnaast ook reflecteren op de gemaakte afspraken zelf. Ontbrak er nog een afspraak?

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

II-MaVo-a- LPD 1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

II-MaVo-a- LPD 2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

II-MaVo-a- LPD 3

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, ~~machtsmisbruik en groepsdruk~~ om te gaan.

II-MaVo-a- LPD 5

De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Concreet:

- o Eindig het groepswork met een evaluatie van de samenwerking. Zo kan je makkelijk terug naar de inhoudelijke boodschap van de kortfilm: samenleven is niet evident.
- o Leg uit dat je als samenleving op verschillende manieren met diversiteit kan omgaan. Toon ehn
- o **II-MaVo-a - LPD 1:** Met de ervaringsgerichte werkvorm 'Privilege walk' ervaren leerlingen dat iedereen uniek is en dat diversiteit een breed begrip is dat op verschillende aspecten gebaseerd, zoals op herkomst, uiterlijk, gender, fysieke mogelijkheden en sociaal economische status. Daarnaast beseffen zij door inleving ook dat mensen omwille van identiteitskenmerken in verschillende mate kansen krijgen. Bronnen: <https://pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/inspirerendburgerschap/toolboxinspirerendburgerschap/positieve-roddele> en <https://www.schooluitdekast.be/sites/default/files/methodiek/bijlage/privilegewalksecundair.pdf>
- o **II-MaVo-a - LPD 5:** Leerlingen zien in dat diversiteit een mogelijke basis kan vormen voor racisme en discriminatie. Verzamel foto's die zowel historische als actuele vormen van racisme en discriminatie in een maatschappij

verbeelden. Wat herkennen ze in de foto's? Vraag leerlingen eventueel om deze foto's te ordenen. neem vervolgens rode en gele post-its. Vraag aan leerlingen om een rode post-it te kleven op de foto's van situaties uit het verleden en een gele post-it op actuele foto's. Leerlingen zullen merken dat dit niet zo eenvoudig is. Soms is het racisme institutioneel wel weggewerkt, maar leeft het toch nog voort in de hoofden van mensen.

- o **II-MaVo-a - LPD 5:** Duik vervolgens met je leerlingen in het verleden. Bestudeer enkele voorbeelden die duidelijk maken dat diversiteit zeker geen recent gegeven is en dat leven in diversiteit maatschappijen altijd uitgedaagd heeft. Laat leerlingen telkens een abstracte visualisering maken van de grote/machtige groep tegenover de minderheidsgroep of minder machtige groep. Je kan ook zelf visualiseringen maken en dan aan leerlingen vragen om een visualisering te koppelen aan het historisch voorbeeld. (voorbeeld van visualiseringen)
  - voorbeelden van uitsluiting: · holocaust of shoah
  - voorbeelden van segregatie: de apartheid (Zuid-Afrika) - de reservaten voor aboriginals (Australië) - de reservaten voor indianen (VS Amerika)
  - voorbeelden van assimilatie: de gestolen generatie half-kaste aboriginalkinderen - het systeem van de Canadese Residential Schools
- o **II-MaVo-a - LPD 2:** Overloop vanuit de historische voorbeelden verschillende manieren waarop je als samenleving kan omgaan met diversiteit (uitsluiting - segregatie - assimilatie - integratie en/of inclusie: je hoeft ze niet allemaal te bespreken én de termen op zich zijn niet de essentie, wel het inzicht in het verschil tussen de samenlevingsmodellen) Besteed zeker ook aandacht aan de gevolgen van een bepaalde 'keuze'. Gedane zaken nemen geen (of bijzonder moeizaam een) keer: een cultuur gaat verloren, door identiteitsverlies vinden mensen hun weg niet, armoede,...
- o **II-MaVo-a - LPD 4:** Reflecteer met leerlingen over de vraag waarom deze dingen konden gebeuren. Racisme en discriminatie vertrekken vaak vanuit stereotypering en vooroordelen. Duidelijke achtergrondinformatie rond stereotypering vind je in deze tekst van het College voor de Rechten van de Mens. Hoewel stereotypering wellicht een 'natuurlijk' verschijnsel van onze hersenen is, is stereotypering niet onschuldig of ongevaarlijk. Stereotypering kan leiden tot vooroordelen en vervolgens tot discriminatie. Interessante bronnen: <https://www.watwat.be/racisme/wat-zijn-stereotypen> en <https://www.youtube.com/watch?v=6jFjkN9BLV8&t=2s>
- o **II-MaVo-a - LPD 4:** Hoe kan je omgaan met stereotypering of vooroordelen? Zet ervaringsgerichte werkvormen in zoals Vooroordelen herkennen en ontkrachten of Welke rol neem ik op?. School zonder Racisme biedt ook workshop aan.
- o School tegen racisme geeft tips om als leerkracht om te gaan met racistische en discriminerende uitspraken. Een deel van deze strategieën zijn zeker breder inzetbaar dan in de schoolse context alleen en kan je dus ook aanreiken en inoefenen met leerlingen
- o Filmpje waarin strategieën worden aangegeven: <https://www.youtube.com/watch?v=qRAYYlLc9Y&t=60s> Werkvorm: welke rol neem ik op?
- o Vrijwilligerswerk als tegengif

PRIVILEGE WALK

SECUNDAIR

privilegewalksecundair
PDF-document
PADLET DRIVE

De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten om zich doelgericht te informeren en daarover te communiceren.

II-GFL-ddaa - LPD 23

De leerlingen verwerken informatie.

Concreet:

- o Nummer de bronnen uit de ppt en druk ze af of geef leerlingen de ppt.
- o Laat leerlingen in groepjes relevante informatie verzamelen vanuit een bepaald positie bv. een jongen van jouw leeftijd, een meisje van jouw leeftijd.
- o Laat leerlingen die informatie samen met hun groepsgeenoot/groepsgeenoten verwerken in een geordende mindmap. Laat hen bij ieder item dat ze in de mindmap opnemen ook het nummer van de bron vermelden.
- o Moedig leerlingen aan om specifieke woordenschat op te lijsten i.f.v. de vervolgoopdracht (zie volgende post)

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

II-Ned-a - LPD 6

De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.

Afbakening minimumvereisten: zie leerplan p. 24

II-Ned-a - LPD 14

De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.

Afbakening: zie leerplan p. 24/25

II-Ned-a - LPD 15

De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Afbakening: zie leerplan p. 25

II-Ned-a - LPD 17

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

Concreet:

- o Laat leerlingen een dagboekfragment schrijven over het leven als jongere in een concentratiekamp.
- o Analyseer samen met leerlingen de opdracht. Wat is er kenmerkend aan dagboekfragmenten? Wie is zender? Wie is ontvanger? Wat is het doel?

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

Naast heel wat kansen om via bronnen aan de vaardigheden m.b.t. informatieverwerking en -verwerking te werken, kan volgend idee je misschien inspireren...

II-MaVo-a- LPD 12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

II-GFL-ddaa - LPD 21

Schrijf een dagboekfragment over het leven in een concentratiekamp (/5)

- gebruik de bronnen
- verwoord minstens 5 elementen uit de bronnen
- gebruik uitdagende woordenschat
- zorg voor een vlotte tekst van 7 lijnen
- wees creatief op vlak van opmaak

Les 5_De Holocaust of Shoah_getuigenissen (1)

PowerPoint-presentatie

PADLET DRIVE

OF TWEDE MOGELIJKHEID INTRODUCTIE THEMA

II-Ned-a - LPD 1

* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, muisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.

II-Ned-a - LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Concreet:

- o Je kan hier werken met het verhaal van Ben X. Ben X is een Belgische film uit 2007 van Nic Balthazar. De film is gebaseerd op het boek 'Niets was alles wat hij zei' uit de Fahrenheit reeks. Het verhaal gaat over een jongen met het syndroom van Asperger, die op school gepest wordt en vlucht in de virtuele wereld van een computerspel. Het boek is ook verschenen als de graphic novel 'Ben X' van nDurlie.
- o Je kan (een fragment uit) de film, het boek en de graphic novel met elkaar vergelijken door het gebruik van graphic organisers.

De leerlingen passen strategieën van handig rekenen toe zonder ICT.

II-Wis-a - LPD 6

De leerlingen passen benaderingstechnieken toe zonder ICT: zinvol afronden en schatten van de resultaten van metingen en bewerkingen.

Concreet:

- o Aanvullend bij post hierboven: laat leerlingen de absolute aantallen omzetten naar procenten.
- o Vraag aan leerlingen om voor ze aan het berekenen gaan, de percentages in te schatten.
- o Bekijk samen met leerlingen of er aantallen voorkomen die ze makkelijk via handig rekenen kunnen omzetten in een percentage.
- o Laat hen voor de resterende berekeningen ICT gebruiken.

INFORMATIEVERWERVING EN -VERWERKING

II-Ned-a - LPD 3

De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

II-Ned-a - LPD 5

De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

II-GFL-ddaa - LPD 19

De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

II-Ned-a - LPD 4

De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

Afbakening tekstkenmerken: zie leerplan p. 23/24

II-GFL-ddaa - LPD 21

De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten om zich doelgericht te informeren en daarover te communiceren.

II-GFL-ddaa - LPD 23

De leerlingen verwerken informatie.

II-GFL-ddaa - LPD 24

De leerlingen presenteren informatie.

II-Ned-a - LPD 16

De leerlingen gebruiken nieuwverworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.

II-Ned-a - LPD 17

De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

II-Ned-a - LPD 7

De leerlingen nemen geraadpleegde bronnen op in een bibliografie.

Concreet:

- o Deel alvast het einddoel met je leerlingen: leerlingen zullen in groepjes een filmpje maken waarin ze aan een groep kinderen de werking van het oor uitleggen.
- o Bied leerlingen drie bronnen aan waaronder Folterpop.be. Geef leerlingen de opdracht om de bronnen te verkennen aan de hand van het communicatieschema. (zender,

boodschap, doel) geef hen de opdracht om één bron te elimineren en hun keuze te beargumenteren.

- o Informatieve bronnen:
  - [filmpje 'hoe werkt ons gehoor'](#)
  - [Artikel WAT WAT](#)
  - [Website Oorcheck](#)
- o Geef leerlingen begrippen (delen van het oor,) en een schematische weergave van het oor. Laat hen op basis van de informatie de schematische weergave vervolledigen.
- o Vraag aan leerlingen hoe (via welke strategie) ze deze opdracht gaan aanpakken. Reflecteer achteraf zeker over de gekozen strategie. In hoeverre bleek die succesvol?
- o Vraag leerlingen om de schematische weergave aan te vullen met relevante info om de werking van het oor uit te leggen.
- o Brainstorm met leerlingen over de verwerkingsopdracht. Wat is relevante info? Op welke manier kunnen ze hun doelgroep 'bij de les houden'?
- o Eventueel kan je een filmpje van Dokter Bea bekijken om inspiratie op te doen: wat leert dit filmpje ons voor onze aanpak?
- o Informatieve teksten op drie verschillende beheersingsniveaus rond wat luide muziek met oren doet: <https://www.nedbox.be/teaser/luide-muziek>

CREATIVITEIT, KUNST EN CULTUUR

II-Ned-a- LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

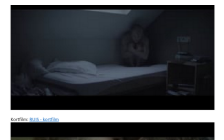
Concreet:

- o Litlab Leesclub bij [kortfilm Ruis](#)

Vorbereitung litlab kortfilm Ruis.docx

door An Vermeyen

GOOGLE DRIVE

ENERGIE

II-Nat-a - LPD 10

De leerlingen gebruiken de decibelschaal om fenomenen, toepassingen en veiligheidsaspecten rond geluid uit het dagelijks leven te verklaren.

II-Nat-a - LPD 13

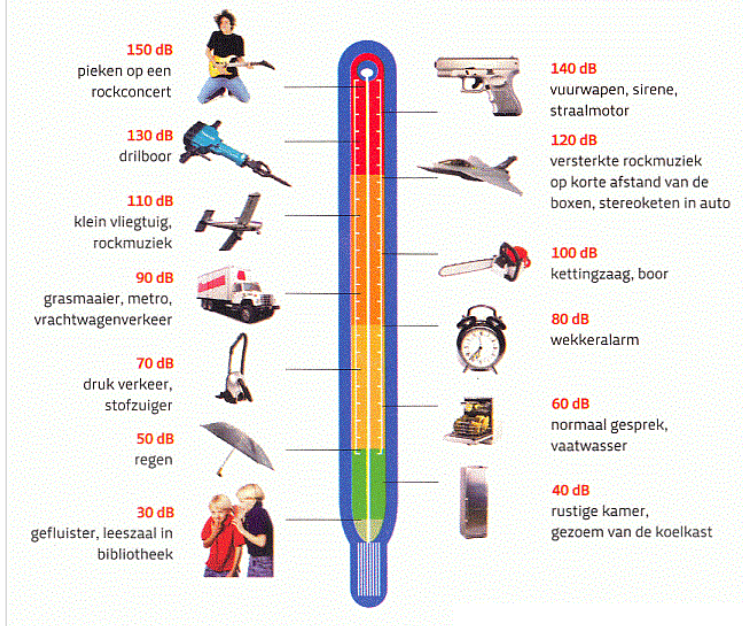
De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.

Concreet:

- o Leerlingen komen in vele situaties met geluid in contact. De decibelschaal wordt gebruikt om het geluidsniveau aan te geven.
- o De decibelschaal heeft een bijzondere schaal. Een verdubbeling van geluid komt overeen met een stijging van 3 decibel. Je kan dit het best proefondervindelijk laten ontdekken. Gebruik de metingen van je leerlingen om met hen een "geluidsthermometer" te maken. (een voorbeeld van een 'geluidsthermometer' vind je onderaan deze post)
- o Je kan met een applet het geluidsniveau meten. Er zijn goede, gratis applets beschikbaar die misschien niet 100% nauwkeurig zijn, maar wel een goede indicatie geven. Laat leerlingen een aantal vergelijkende metingen doen van geluidsbronnen en de geluidsterkte in decibel noteren.

Geluidsthermometer

Gemiddeld aantal decibels van typische geluiden

ENERGIE

II-Nat-a - LPD 10

De leerlingen gebruiken de decibelschaal om fenomenen, toepassingen en veiligheidsaspecten rond geluid uit het dagelijks leven te verklaren.

II-Nat-a - LPD 13

De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.

Aanvullend vanuit bouwsteen 'Leven en gezondheid':

II-GFL-ddaa - LPD 33

De leerlingen tonen het belang van gezond gedrag en een gezonde levensstijl aan.

Concreet:

- Sta met leerlingen stil bij gehoorschade en tinnitus: wat is gehoorschade? Wanneer ontstaat gehoorschade? Is gehoorschade definitief?
- Informatieve website: <https://www.oorcheck.nl/>. Je kan deze website gebruiken om informatie op te zoeken. Daarnaast kan je de tests op de website ook gebruiken om leerlingen te sensibiliseren.
- Reportages op Het Archief voor Onderwijs rond gehoorschade: (inloggen vereist):
  - Ook getest op mensen: gehoorschade
  - KLAAR: gehoorschade, waar komt die tuut vandaan?
  - KLAAR: ook een tuut in je oren?
- Heb tijdens het verwerven van informatie rond gehoorschade ook aandacht voor doelen uit de bouwsteen: "informatieverwerving en -verwerking".

PROBLEMEN ONDERZOEKEN EN ER OPLOSSINGEN VOOR VINDEN

II-Nat-a - LPD 13

De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.

II-Nat-a - LPD 14

De leerlingen werken geïnformeerd op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.

II-Nat-a - LPD 15

De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een eenvoudig probleem aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.

Concreet:

- Stel de leerlingen voor volgende situatie: je bent op een feestje en belandt vlak bij de box, net op het moment dat de muziek stevig door de boxen knalt. Wat kan je doen? (verplaatsen is op dit moment geen optie: de mensen staan erg dicht op elkaar gepakt).
- Verzamel ideeën: handen over de oren houden, met vingers je gehoorgang afsluiten, de kap van je hoodie opzetten, je oortjes van je gsm insteken,...
- Zet een onderzoekje op: welke actie geeft het beste resultaat?
- Organiseer het onderzoek zo dat er altijd slechts één variabele wijzigt. Probeer het belang daarvan ook aan je leerlingen uit te leggen: als je meer variabelen wijzigt, is het moeilijk om iets uit je onderzoek af te leiden. In het geval van dit onderzoek werk je met dezelfde testpersonen en test je telkens met hetzelfde geluid (geluidssterkte en frequentie) gelijk.
- Bij het testen van verschillende soorten oordopjes werken leerlingen geïnformeerd: oordopjes moeten op de juiste manier gedragen worden... Je vindt de informatie op de verpakking of in de gebruiksaanwijzing. Link naar [website met info](#).

TIJDREIZIGER

II-MaVo-a

II-Nat-a

II-Ned-a

II-Wis-a

II-GLI-ddaa

II-GFL-ddaa

II-ENFR-a

MENS EN WERELD, TIJD EN RUIMTE

II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen en gebeurtenissen in tijd en ruimte.

II-MaVo-a - LPD 12

De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.

II-MaVo-a - LPD 14

De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.

Concreet:

- Kennismaking met bekende historische figuren uit verschillende domeinen. Misschien kunnen leerlingen (individueel/in groep) zelf een keuze maken. Zoek hierbij (of laar leerlingen zoeken) meerdere bronnen die gebruikt kunnen worden om te kijken of elke bron dezelfde info aanreikt of bronnen elkaar tegenspreken.
- Figuren uit het boek '20 bijzondere meisjes die de wereld hebben veranderd' <https://www.bol.com/nl/p/20-bijzondere-meisjes-die-wereld-hebben-veranderd/9200000102559946/?country=BE>
- Zo bestaat er ook een versie over '20 bijzondere jongens die de wereld hebben veranderd' en '20 bijzondere knappe koppen die de wereld hebben veranderd' en '20 bijzondere mensen die de wereld hebben ontdekt'.

- je kan er ook 1 figuur uithalen en daar dieper op ingaan (verleden, heden, toekomst?) vb. Fleming (geneeskunde) --> antibiotica en antibioticaresistentie (onrechtstreeks werk je dan ook aan doel 🌍 II-Nat-a -LPD 2 en 3)

TAAL ALS MIDDEL TOT COMMUNICATIE

📖 II-Ned-a - LPD 11

De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en belevingen bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Concreet:

- Indien je werkt met fragmenten uit '20 bijzondere...' (zie boven) dan kan je werken rond korte, autobiografische fragmenten.
- Uit het boek 'Overhaald' Gedichten en verhalen in klare taal - Op niveau 1: kortverhaal - 'Trappist - 1e' van Hans Bourlon en gedicht 'Freeze it' van Ihssane M'Rabet Fahsi <https://www.arteveldehogeschool.be/samenwerken/aanbod-voor-secundaire-scholen/algemene-activiteiten/taalontwikkelen-lesgeven/overhaald>
- Boek 'De Wonderlingen' van Brian Selznick - meer dan half boek tekeningen (1766 en later), dan deel tekst (1990 en later) en dan opnieuw tekeningen (toekomstige denkbeelden) Goedkoop kunnen aankopen bij Lannoo (7.80 euro) <https://www.lannoo.be/nl/de-wonderlingen>

De wonderlingen

Dit boek heeft de afmetingen en vooral de dikte van een woordenboek. Laat je echter niet afschrikken door het volume want het eerste deel dat begint in 1766 en doorloopt tot begin 1900 bestaat uitsluitend uit prenten met af en toe een krantenartikel of affiche.

PLUIZER

IDENTITEIT EN DIVERSITEIT

🌍 II-MaVo-a - LPD 5

De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Concreet:

- Aflevering van 'De Klas' rond (on)gelijke kansen en dit gekoppeld aan het toekomstbeeld van de aanwezige leerlingen in 'De Klas' [De klas - Aflevering 6 \(Seizoen 3\) | VRT NU](#)
- Je kan hier eventueel doelen van Nederlands aan koppelen via [FutureMe: Write a Letter to your Future Self](#) waar leerlingen een brief kunnen posten naar zichzelf 1/3/5 jaar later. De site zelf bezorgt dan de brief zodat je hier als leerkracht geen verder opvolging aan dient te geven.

DUURZAAM VERANTWOORDELIJKHEID OPNEMEN VOOR DE AARDE EN VOOR DE MENS

🌍 II-MaVo-a - LPD 15

De leerlingen beschrijven de bewegingen van de aarde en de gevolgen ervan op het leven.

Concreet:

- De leerlingen weten hoe de draaiing van de aarde rond de eigen as tijdzones doet ontstaan.

🌍 II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren plaatsen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit sterrenkundige invalshoek.

Concreet:

- De leerlingen gebruiken de begrippen polen, evenaar, halfvonden en meridiaan.

LEVEN EN GEZONDHEID

🌍 II-Nat-a - LPD 5

De leerlingen illustreren de invloed van gezondheidsgedrag en leefmilieu op het embryo en de foetus aan de hand van een aantal voorbeelden.

Concreet:

- Kernenergie en kernrampen vb. Tsjernobyl en Fukushima: miskramen (en milieuschade) t.g.v. vrijgekomen nucleaire schade [Wat is kernenergie? - YouTube](#)
- Radioactiviteit en atoombom: start bij Marie Curie (komt ook voor in boek '20 bijzondere meisjes die de wereld hebben veranderd') die de radioactiviteit ontdekte (röntgenfoto's en bestraling tegen kanker) en later de toepassing bij samenstelling atoombom - J.R. Oppenheimer (Hiroshima en Nagasaki)

🌍 II-MaVo-a - LPD 2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

Concreet:

🌍 II-MaVo-a - LPD 6

De leerlingen illustreren in concrete situaties de eerbiediging en schending van mensen- en kinderrechten.

Concreet:

🌍 II-Nat-a - LPD9

De leerlingen verklaren fenomenen n toepassingen uit het dagelijkse leven aan de hand van kracht of druk.

Concreet:

- Voertuigen aangepast aan de tijd en plaats
- eerste auto houten wielen
  - gebruik rupsbanden om zich door sneeuw (N-Europa)
  - gebruik brede banden om zich door modder/slijk te rijden (Afrika)
  - winterbanden/zomerbanden

STEM doel:De leerlingen **ontwerpen een oplossing** voor een eenvoudig probleem aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.

Concreet:

- Edubox artificiële intelligentie [catalogus | VRT.be](#)
- [Eten we weldra schimmelschijven en bacterieburgers? | De Tijd](#)

WE MAKEN EEN KRINGETJE (duurzaamheid, kringloop)

- II-MaVo-a
- II-Nat-a
- II-Ned-a
- II-Wis-a
- II-GLI-ddaa
- II-GFL-ddaa
- II-ENFR-a

II-Nat-a - LPD 7

De leerlingen illustreren dat mengsels via eenvoudige scheidingstechnieken kunnen uitgesplitst worden in één of meerdere bestanddelen.

Concreet:

- kringloop door het waterzuiveringsstation

II-Nat-a - LPD 8

De leerlingen brengen chemische stoffen en chemische formules in verband met fenomenen of toepassingen in het dagelijks leven.

Concreet:

- dampkring rond de aarde
- ozon O₃
- opwarming aarde CO₂
- stemconcept: oorzaak-gevolg

BLACK FRIDAY & CYBER MONDAY

- II-MaVo-a
- II-Nat-a
- II-Ned-a
- II-Wis-a
- II-GLI-ddaa
- II-GFL-ddaa
- II-ENFR-a

II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

cultureel (techniek)

WWWHO RUN THE WORLD?

- II-MaVo-a
- II-Nat-a
- II-Ned-a
- II-Wis-a
- II-GLI-ddaa
- II-GFL-ddaa
- II-ENFR-a

II-MaVo-a - LPD 1

De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en groepsidentiteiten waartoe je behoort.

Concreet:

mens- en wereldbeeld

II-MaVo-a - LPD 2

De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een superdiverse samenleving.

Concreet:

II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Concreet:

- De leerlingen maken gebruik van atlas, Google Earth ... om een gebeurtenis te plaatsen

II-MaVo-a - LPD 4

De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.

Concreet:

...

II-MaVo-a - LPD 5

De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Concreet:

II-MaVo-a - LPD 8

De leerlingen lichten aan de hand van actuele gebeurtenissen toe hoe besluitvorming in een democratie werkt.

Concreet:

...

II-MaVo-a - LPD 9

De leerlingen gaan de relationele en seksuele integriteit in concrete situaties na.

Concreet:

...

II-MaVo-a - LPD 10

De leerlingen analyseren aan de hand van concrete situaties verschillende weerbare reacties op handelingen die in strijd zijn met de seksuele gezondheid en integriteit.

Concreet:

- loverboys
- onrealistische verwachtingen door beeldvorming (pornografie / reclame / realityprogramma's zoals Temptation Island / Love Island / Naked Attraction)

AFVAL

- II-MaVo-a
- II-Nat-a
- II-Ned-a
- II-Wis-a
- II-GLI-ddaa
- II-GFL-ddaa
- II-ENFR-a

II-MaVo-a - LPD 16

De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.

Concreet:

- o SDG 12 - verantwoorde consumptie en productie
- o 12.5 Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik

II-Nat-a - LPD12

De leerlingen maken een visuele voorstelling van de energieomzettingen in een systeem.

Concreet:

- o De leerlingen lichten de wet van behoud van energie toe bij biogasproductie.

recycleren van voedselafval tot biogas dat vervolgens gebruikt kan worden voor de productie van warmte.

II-Nat-a - LPD 4

De leerlingen leggen uit hoe de mens de positieve rol van micro-organismen kan beïnvloeden.

Concreet:

rol van schimmels en bacteriën bij composteren (recyclen van organisch afval)

ACTUALITEIT

- II-MaVo-a
- II-Nat-a
- II-Ned-a
- II-Wis-a
- II-GLI-ddaa

 II-GFL-ddaa

 II-ENFR-a

II-MaVo-a - LPD 11

De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen in tijd en ruimte.

Concreet:

- o leerlingen maken gebruik van een eenvoudige historische tijdslijn om een gebeurtenis te situeren

II-MaVo-a - LPD 21

De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Concreet:

- o leerlingen maken gebruik van atlas, Google Earth ... om een gebeurtenis uit de actualiteit te situeren.
- o Vervolgens gaan ze vragen proberen te begrijpen wat er gebeurd is:
  - **Beschrijvende vragen:** Waar is dat? Wat is waar? Hoe is dat daar? Hoe beleeft men dat daar?
  - **Verklarende vragen:** Waarom is dat daar? Waarom is dat daar zo? Waarom beleeft men dat daar zo?
  - **Waarderende vragen:** Is dat daar gewenst? Is daar dat gewenst? Is dat daarzo gewenst?
  - **Voorspellende en probleemoplossende vragen:** Waar kan dat? Wat kan daar? Hoe zal dat daar zijn? Hoe zal men dat daar beleven?
- o Het resultaat is een document dat kan opgehangen worden aan de wand (bv met kurk bekleed) met in het midden een wereldkaart, vanuit de wereldkaart wordt met een touw van, de concrete plaats gelinkt naar het document dat ernaast hangt. Zo bouw je in de loop van een jaar een actualiteitskaart op. Op het einde van het jaar kan daarover dan gereflecteerd worden: welke gebeurtenissen, waar vooral ...

MOGELIJKE WERKVORMEN

Concreet:

- o Een Routekaart is een visueel denkinstrument dat je denken zichtbaar maakt. Het biedt een structuur die je stimuleert om de gevolgen van een situatie, handeling, gebeurtenis of idee te onderzoeken en in kaart te brengen en op die manier zicht te krijgen op de complexiteit van een thema. [Routekaart | Djapo](#)

*****